

การผลิตภาพยนตร์สารคดี “ ภาพที่มองไม่เห็น ”

DOCUMENTARY FILM PRODUCTION “ BLIND PICTURE ”



นางสาวจรีรัตน์ เพชรโสม

ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาภาพยนตร์และวิดีโอ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2557

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบอนุญาตศิลปนิพนธ์

การผลิตภาพยนตร์สารคดี เรื่อง “ ภาพที่มองไม่เห็น ”

DOCUMENTARY FILM PRODUCTION “BILND PICTURE”



นางสาวจรีรัตน์ เพชรโสม

Miss Jareerat Petsom

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาภาพยนตร์และวิดีโอ

อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์.....

วันที่ 17 ธันวาคม 2558

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภัสสร เลิศอนันต์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อศิลปนิพนธ์ การผลิตภาพยนตร์สารคดี “ภาพที่มองไม่เห็น”
DOCUMENTARY FILM “BLIND PICTURE”

ชื่อ นางสาวจรีรัตน์ เพชรโสม
สาขาวิชา ภาพยนตร์และวีดิโอ
กลุ่มวิชา นิเทศศิลป์
คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2557
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภัสสร เลิศอนันต์

บทคัดย่อ

ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “ภาพที่มองไม่เห็น” เกิดจากคำถามที่ว่า คนที่ด้อยโอกาสจำเป็นต้องไร้โอกาสไหม โดยเฉพาะผู้พิการทางสายตาสามารถที่จะสร้างความสุขในรูปแบบที่เป็นไปไม่ได้ ได้หรือไม่ ภาพยนตร์เรื่องนี้จะทำให้เห็นว่าไม่มีอะไรที่เป็นไปไม่ได้ คนเราสามารถก้าวข้ามขีดจำกัดความสามารถที่ตนเองมี อย่างผู้พิการทางสายตาก็สามารถถ่ายรูปได้ ถึงแม้มองไม่เห็น ก็สร้างแรงบันดาลใจ สร้างกำลังใจ สร้างความสุขที่ไม่ยึดติดกับการมองเห็นเพียงอย่างเดียวทุกคนจะได้เห็นว่าแม้เป็นผู้พิการทางสายตาก็สามารถถ่ายรูปได้

กิตติกรรมประกาศ

การผลิตภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความมานะอดทน การเอาใจใส่ ความ
กรุณา จากหลายฝ่ายๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์เชมพัทธ์ พัทธวิญญ์ และ
คณะอาจารย์ทุกท่านที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ ผลักดัน แก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยดีเสมอ

ขอขอบพระคุณ คุณสุกชาน์พัฒน์ ล้ำเลิศศิริานนท์ คุณจุฑารัตน์ เพชร โสม และครอบครัว
สำหรับความช่วยเหลือคอยสนับสนุนและให้กำลังใจเสมอมา

ขอขอบพระคุณ คุณชนพล เทพแก้ว (โม) และครอบครัว คนต้นเรื่องที่ได้ให้ข้อมูลและ
แง่คิดในการทำศิลปนิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คุณนพดล ปัญญาวุฒิไกล (คุณ) และชมรมหัวใจถ่ายภาพ

ขอขอบพระคุณ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยา

ขอขอบพระคุณ ผู้ร่วมให้ข้อมูล ทั้งสัมภาษณ์ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้สารคดีเรื่อง
นี้เป็นรูปเป็นร่าง

ขอขอบพระคุณ นิเทศศิลป์รุ่นที่ 29 สาขาภาพยนตร์และวีดิโอ ผู้ที่คอยช่วยเหลือ ทั้ง
เดือนสติ เป็นตากล้อง เป็นส่วนสำคัญที่สร้างสารคดีนี้ขึ้นมา

ขอขอบพระคุณความใส่ใจและความกรุณาที่ผู้สนับสนุนทุกคนได้มอบให้ได้เกิด
ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้โดยสมบูรณ์

นางสาวจิริรัตน์ เพชร โสม

พฤษภาคม 58

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญภาพประกอบ.....	จ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของโครงการ.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	2
ขอบเขตของโครงการ.....	2
ลักษณะของโครงการ.....	2
แนวทางการบรรลุเป้าหมาย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2 การศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล.....	4
การค้นคว้าข้อมูล.....	4
ความรู้ทางภาพยนตร์สารคดี.....	4
องค์ประกอบของภาพยนตร์สารคดี.....	6
การเขียนบทสารคดี.....	7
การกำกับภาพยนตร์สารคดี.....	9
ความรู้ความเข้าใจเรื่องผู้พิการทางสายตา.....	9
ข้อมูลคนต้นเรื่อง.....	14
ตัวอย่างภาพยนตร์สารคดีที่เกี่ยวข้อง.....	15
สรุปการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล.....	24

	หน้า
3	บทภาพยนตร์สารคดี 25
	สรุปแนวทางของภาพยนตร์สารคดี 25
	สรุปการวางโครงเรื่องของภาพยนตร์สารคดี..... 25
	บทภาพยนตร์สารคดี 28
4	ขั้นตอนการทำงาน..... 35
	การเตรียมก่อนการถ่ายภาพยนตร์สารคดี..... 35
	การถ่ายภาพยนตร์สารคดี..... 40
	หลังการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี..... 42
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ..... 47
	บรรณานุกรม..... 50
	ประวัติผู้เขียน..... 51

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	ตัวอย่างการเขียนบทสารคดี.....	8
2	ดวงตาที่เกิดความผิดปกติ.....	10
3	ภาพจากภาพยนตร์สารคดีเรื่อง BLINDSIGHT	16
4	ภาพ LUCY WALKER ผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีเรื่อง BLINDSIGHT.....	17
5	ภาพในภาพยนตร์สารคดีเรื่อง BLINDSIGHT.....	18
6	ภาพโฆษณา กล้อง Samsung Insight	19
7	ภาพโฆษณา กล้อง Samsung Insight.....	19
8	ภาพส่วนหนึ่งจาก โฆษณา กล้อง Samsung Insight.....	20
9	ภาพภาพยนตร์สารคดีเรื่อง BLINDSIGHT.....	21
10	ภาพภาพระหว่างจอห์น ภรรยาและบุตร.....	21
11	ภาพต้นฉบับของจอห์นฮัลล์ซ้ายและขวานักแสดงเบราเฟล.....	22
12	ภาพการถ่ายทำสารคดี NOTES ON BLINDNESS.....	23
13	ภาพโรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา.....	36
14	ภาพสวนสาธารณะ.....	36
15	ภาพบ้านของคนต้นเรื่อง.....	37
16	ภาพสถานที่จัดนิทรรศการ.....	37
17	ภาพของคนต้นเรื่องชนพล เทพแก้ว.....	38
18	ภาพของคนต้นเรื่องนภคล ปัญญาวิไลไกล.....	38
19	ภาพประติมากรรมนูนต่ำ.....	39
20	ภาพถ่ายของคนต้นเรื่อง.....	40
21	การลำดับภาพ (ตัดหายบ) sequence A.....	42
22	การลำดับภาพ (ตัดหายบ) sequence B.....	43
23	การลำดับภาพ (ตัดหายบ) sequence C.....	43
24	การลำดับภาพ (ตัด fine cut) sequence A.....	44
25	การลำดับภาพ (ตัด fine cut) sequence B.....	44
26	การลำดับภาพ (ตัด fine cut) sequence C.....	45
27	การปรับสี(ซ้ายต้นฉบับ).....	45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ในประเทศไทยมีผู้ป่วยพิการมากเกือบสองล้านคนและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากคนไทยป่วยเรื้อรัง ชอบเกิดอุบัติเหตุ และการเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุ จนทำให้เกิดการคาดคะเนของกระทรวงสาธารณสุขว่าในอนาคตเรื่องนี้อาจเป็นปัญหาได้¹

หลายคนมองว่าผู้พิการคือผู้ที่ทุกสภาพไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เป็นภาระของสังคมและครอบครัว สร้างความรำคาญ แต่ในหลายภาคส่วนผู้พิการมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวหน้า ผู้พิการส่วนใหญ่ที่ได้รับการฝึกฝนสามารถที่จะช่วยเหลือตัวเองได้และมีความพยายามที่จะเป็นประโยชน์ให้กับสังคม ผู้พิการมีสาเหตุมาจาก ความพิการแต่กำเนิด กับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นผู้ถูกระทำและประสบเอง ความพิการที่พบเห็นได้มีหลายประเภท เช่น ความพิการทางการได้ยิน การมองเห็น ร่างกาย สติปัญญา การเรียนรู้ เป็นต้น ผู้พิการแต่ละคนล้วนต้องการกำลังใจ ความเข้าใจ แรงผลักดัน เพื่อที่จะมีที่ยืนในสังคม

ดังนั้นจึงอยากนำเสนอชีวิตของผู้พิการทางสายตาที่เกิดจากการประสบอุบัติเหตุทำให้ไม่สามารถมองเห็นได้ตั้งแต่นั้นมา ในการถ่ายทำจะถ่ายทอด ทุกความรู้สึกทั้งหมด สุข คื่นรน ที่จะมีชีวิตอยู่ ถ่ายทอดความจริงที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจถึงความรู้สึกที่แท้จริง ว่าถึงแม้จะเป็นผู้ที่มองไม่เห็นแต่ก็สามารถที่จะมีความสุขได้อย่างคนที่มองเห็นได้ ผู้พิการที่สามารถทำทุกอย่างในสิ่งที่ต้องการได้ แม้กระทั่งการถ่ายรูป สะท้อนให้เห็นว่าผู้พิการก็อยู่ในสังคมเหมือนกับคนปกติ ไม่ได้แปลกแยกหรือแตกต่าง เชื่อว่าสารคดีเรื่องนี้ จะสามารถทำให้ทุกคนสามารถเข้าใจ จนถึงการเปิดใจยอมรับ เปลี่ยนทัศนคติ และเห็นคุณค่าจากสิ่งที่พวกเขาทำมากกว่าสิ่งที่เป็

1

Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ : 14-07-2013 : <http://www.hfocus.org/content/2013/07/3958>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาการผลิตและการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับผู้พิการทางสายตา
2. เพื่อให้ภาพยนตร์สารคดีถ่ายทอดทัศนคติและมุมมองต่อผู้ชม

ขอบเขตของโครงการ

ผลิตภาพยนตร์สารคดีถ่ายทำด้วยกล้อง 5D Mark III ความละเอียด 1920 x 1080 frame 16:9 ความยาวไม่เกิน 10 นาที

ลักษณะของโครงการ

เป็นการผลิตภาพยนตร์สารคดีเนื่องจากการตั้งคำถามถึงผู้พิการกับความต้องการของผู้พิการ เกิดคำถามที่ว่าผู้พิการทางสายตาสามารถที่จะถ่ายภาพได้หรือไม่ เริ่มต้นจากการติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนสอนคนตาบอด เพื่อขอเข้าร่วมคู่มือกิจกรรมและบันทึกข้อมูล สัมภาษณ์ อาจารย์ จิตอาสา และนักเรียน เพื่อตามหาผู้พิการทางสายตาที่ถ่ายภาพเป็นงานอดิเรก มีการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้พิการที่มีงานอดิเรกเป็นการถ่ายภาพ จัดนิทรรศการภาพถ่ายเสียงให้คนทั่วไปเข้าชม สัมภาษณ์ความรู้สึกผู้ร่วมงาน และสรุปผล

แนวทางการบรรลุเป้าหมาย

1. ค้นหาข้อมูล
 - ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางสายตา จาก internet และหนังสือ
 - ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สอนกิจกรรมสอนคนตาบอดถ่ายภาพ
 - ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับ โรงเรียนสอนผู้พิการทางสายตาที่มีกิจกรรมการถ่ายภาพร่วมกับ

โรงเรียน

- ค้นหาข้อมูลผู้พิการทางสายตาที่มีการถ่ายภาพเป็นงานอดิเรก
2. เก็บข้อมูล
 - รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้พิการทางสายตาเพื่อนำไปวิเคราะห์
 - รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการค้นหา นำมาวิเคราะห์ เพื่อค้นหาประเด็นในการตั้งคำถาม

3. สัมภาษณ์

- สัมภาษณ์จิตอาสาที่สอนผู้พิการทางสายตาถ่ายภาพ ถึงจุดเริ่มต้นของการมาสอน เหตุผล และสาเหตุที่ทำให้ไม่ถึงต้องเป็นผู้พิการทางสายตา จุดประสงค์ของจิตอาสาที่สอนผู้พิการ

- สัมภาษณ์น้องๆที่เรียนการถ่ายภาพจากจิตอาสา ถึงความรู้สึกของการถ่ายภาพต่างๆที่มองไม่เห็นภาพถ่ายของตัวเอง ความสุขและความสนุกสนานอยู่ตรงไหน

- สัมภาษณ์ผู้พิการทางสายตาที่มีงานอดิเรกเป็นการถ่ายภาพ ความแตกต่างของความสุขในการถ่ายภาพความรู้สึกในขณะที่ถ่ายภาพ ความมุ่งมั่นในการถ่ายภาพครั้งนี้เพื่ออะไร เหตุผลที่ยังคงถ่ายภาพอยู่ ทั่วๆที่มองไม่เห็นแม้ภาพถ่ายของตัวเอง

4. สรุปและวิเคราะห์ข้อมูล

- ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการค้นคว้าข้อมูลและสัมภาษณ์ นำมารวบรวมและวิเคราะห์ถึงประเด็นที่ต้องการนำเสนอกำหนดแนวทาง ไปสู่ความเข้าใจของผู้ชม

- มีการจัดนิทรรศการภาพถ่ายเสียงของผู้พิการทางสายตา ให้บุคคลทั่วไปได้ชม และเสนอความคิดเห็นต่อภาพถ่ายเหล่านั้น

- สรุปประเด็นของเรื่องให้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้นำมาสร้างเป็นบทสารคดี การถ่ายภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้จะมีการถ่ายทำไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล เพราะข้อมูลแต่ละครั้งที่ได้จะเป็นแนวทางกำหนดสารคดี แต่ก็ยังคงมีประเด็นที่ชัดเจนเป็นหลักยึดไว้ก่อน เพื่อที่จะไม่ไขว้เขวกับข้อมูลที่ได้มาตลอดระยะเวลาการถ่ายทำ จนภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้สำเร็จ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีความเข้าใจในกระบวนการผลิตภาพยนตร์สารคดี

2. ภาพยนตร์สารคดีสามารถถ่ายทอดทัศนคติและมุมมองของผู้พิการต่อผู้ชมได้

บทที่ 2

การค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูล

การค้นคว้าข้อมูล

ในการค้นคว้าข้อมูลเพื่อผลิตภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ข้าพเจ้าได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน

- 1.ความรู้ทางภาพยนตร์สารคดี
- 2.ความรู้ความเข้าใจเรื่องผู้พิการทางสายตา
- 3.ประวัติชีวิตของคนต้นเรื่อง
- 4.ตัวอย่างภาพยนตร์สารคดีที่เกี่ยวกับผู้พิการทางสายตา

ความรู้ทางภาพยนตร์สารคดี

ภาพยนตร์สารคดี (Documentary) เป็นภาพยนตร์ที่บันทึกเหตุการณ์จริงหรือแสดงให้เห็นสภาพทางสังคมอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่ได้ทำเป็นนวนิยาย เป็นภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ สังคม และวิทยาศาสตร์หรือเศรษฐศาสตร์ ไม่ว่าจะป็นรูปแบบของการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือการจัดสร้างตกแต่งขึ้นมาใหม่ แต่เนื้อหาการ แสดงออกเน้นข้อเท็จจริงมากกว่าความบันเทิง และเป็นเรื่องที่ผูกพันกับเหตุการณ์และบุคคลจริง โดยไม่มีการแสดง ภาพยนตร์สารคดีเป็นภาพยนตร์ที่ตั้งใจให้เป็นบันทึกบางแง่มุมของความเป็นจริงบางอย่าง แรกเริ่มเพื่อวัตถุประสงค์ในการสอนหรือการเก็บรักษามบันทึกทางประวัติศาสตร์ คำว่า "Documentary" นี้คิดขึ้นโดย John Grierson ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ชาวสก๊อต ในค.ศ. 1926 โดยให้คำจำกัดความภาพยนตร์สารคดีว่าเป็น "การปฏิบัติที่เป็นการสร้างสรรค์ในสิ่งที่เป็นจริง" เพื่ออธิบายงานภาพยนตร์ของ Robert Flaherty ซึ่งเป็นคนแรกที่สร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับการวิจารณ์สังคม โดยบรรยายให้เห็นภาพของคนจริงในสถานการณ์จริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Richard Barsam “ภาพยนตร์สารคดีทั้งหมดถือว่าเป็นภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องจริง แต่ไม่ใช่ภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องจริงทุกเรื่อง จะเป็นภาพยนตร์สารคดี”

Paul Rotha “ภาพยนตร์สารคดี คือเรื่องราวของความจริงจากเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งแสดงออกในลักษณะที่เกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กับสังคมมนุษย์”

Willard Van Dyke “เป็นภาพยนตร์ที่ปกติไม่ใช่ภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องแต่ง จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความขัดแย้ง ภาพยนตร์ควรมีส่วนผสมของโฆษณาชวนเชื่ออยู่ควรจะมีแนวโน้มจิตใจของผู้ชมได้ ภาพยนตร์ที่ไม่ได้พูดถึงปัญหา หรือข้อขัดแย้งจะไม่ให้เกิดผลทางความคิด และไม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแสดงออกทางความคิดที่ดีพอ เพราะไม่มีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ชมภาพยนตร์ได้”

สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์แห่งภาพยนตร์อเมริกา ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ภาพยนตร์สารคดีหมายถึง ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ สังคม วิทยาศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์ ไม่ว่าจะ เป็นในรูปแบบของการบันทึกภาพเหตุการณ์ที่บันทึกภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือการสร้างตกแต่งขึ้นใหม่แต่เนื้อหาของการแสดงออกนั้นเน้นหนักในเรื่องข้อเท็จจริงมากกว่าความบันเทิง ไม่รวมถึงภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นสำหรับใช้ในการสอนเพียงอย่างเดียว”¹

โดยทั่วไปแล้ว ภาพยนตร์สารคดีจะแสดงถึงสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาวิกฤติการณ์ เหตุการณ์หรือการกระทำของบุคคล มักจะไม่ต้องอาศัยฉาก เครื่องแต่งกาย หรือบทเจรจาหรือเสียงนอกจากเพื่อใช้ประกอบ ภาพยนตร์สารคดีจะต้องหาทางสร้างความรู้สึกที่เป็นอยู่ในขณะนั้นให้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การสร้างภาพยนตร์สารคดีจึงไม่ได้มีความมุ่งหมายอยู่ที่ว่าจะอธิบายเรื่องราวให้ผู้ชมรู้ว่าอะไรเป็นอะไรเท่านั้น แต่ผู้สร้างต้องมีความตั้งใจเพื่อชี้ให้เห็นพฤติกรรมจากการกระทำนั้น ๆ เป็นสำคัญ เมื่อผู้ชมได้เห็น “ผล” อาจจะเป็นผลร้ายแรง ปานกลาง บอบบาง ผู้ชมจะมีความรู้สึกทางอารมณ์ทันที อาจจะเป็นอารมณ์โกรธ เกลียดรัก หลงใหล ซึ่งอารมณ์ดังกล่าวนี้อาจจะผูกพันอยู่ชั่วครวหรือยาวนานตลอดไปก็ได้ ดังนั้นผู้ถ่ายทำภาพยนตร์สารคดีต้องเน้นทัศนะมุมมองของบุคคล และจะถ่ายทอดตามสถานการณ์ของบุคคล กระบวนการ เหตุการณ์ ที่ถูกต้องตามความเป็นจริง และต้องพยายามแปลความหรือตัดความออกไปในแนวสร้างสรรค์ให้เห็นเด่นชัด

ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าสารคดีคือข่าวที่มีมิติของตัวเองวิธีการเขียนก็ไม่แตกต่างจากข่าว เพียงแต่นักเขียนสารคดีต้องไม่ละเลยที่จะนึกถึงบุคคลที่อยู่ในเรื่องนั้นๆ ว่า ล้วนมีตัวตนจริงๆ มีชีวิตในสังคม มีด้านหนึ่งและอีกด้านหนึ่ง ที่เป็นแรงผลักดันจนนำมาซึ่งการตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่ง

1

อาจารย์บรรจง โกศลวัฒน์ .“ภาพยนตร์สารคดี” .คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาจเป็นหนทางที่สร้างสรรค์ ได้เช่นเดียวกับหนทางที่นำไปสู่ความเจ็บปวดในบั้นปลาย คนเขียนสารคดีไม่ได้มีเพียงนำเอาผลนั้นมาตีแผ่แต่ต้องไม่ละเลยกระบวนการตัดสินใจทั้งหมดมาแสดงด้วย²

องค์ประกอบของภาพยนตร์สารคดี

ภาพยนตร์สารคดีก็มีบท

คำถามจึงเกิดขึ้นทันทีว่า ทำไมสารคดีต้องมีบทในเมื่อมันคือหนังซึ่งบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นจริงตามเหตุการณ์นั้นๆ แล้วเราจะเขียนบทล่วงหน้าได้อย่างไร จะไม่เป็นการจัดฉากหรือคำตอบนั้นคือ ใช่ แม้จะเป็นหนังสารคดีก็ต้องมีบทเช่นกัน

น่าเสียดายที่การเขียนบทเป็นกระบวนการที่ถูกมองข้ามมากที่สุดของการทำภาพยนตร์สารคดี เรามักเชื่อกันว่า ‘ความเป็นธรรมชาติ’ คือสิ่งที่กำหนดสารคดีนั้นๆ จะเกิดขึ้นเมื่อคนทำแบกกล้องออกไปบันทึกภาพเหตุการณ์ต่างๆ แล้วเกิดแรงบันดาลใจแบบไม่ได้กำหนดอะไรแล้วค่อยกลับมาสร้างสรรค์ในกระบวนการที่เรียกว่าตัดต่ออีกที ซึ่งในความจริงแล้วมันไม่ได้ง่ายอย่างนั้น การค้นสดที่เหมาะสมนั้นคือสิ่งที่นอกเหนือจากการควบคุมได้ นั่นคือ ภัยธรรมชาติ जारจล เป็นต้น แต่สารคดีส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะค้นสดได้ สิ่งที่ต้องทำก็คือ “ฉันต้องการนำเสนออะไรละ” ดังนั้นการมีบทจึงเป็นการเริ่มต้นที่ดี ถึงแม้ว่าบทที่ถูกเขียนออกมาจะถูกหรือทิ้งหรือเปลี่ยนแปลงหลังจากการถ่ายก็ตาม

บทของสารคดี : ในเมื่อสารคดีคือหนังซึ่งบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เราจะเขียนบทได้อย่างไรจะไม่เป็นการสร้างหรือบิดเบือนความจริงหรือ แต่แม้เป็นภาพยนตร์สารคดีก็ต้องมีบทเช่นกัน เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางขอบเขต และแก่นแท้ๆของเรื่องที่ต้องการจะเล่า เพื่อไม่ให้หนังเรื่องและหลุดออกจากแก่นก่อนนั่นเอง และเพื่อเป็นตัวช่วยในการเขียนบทภาพยนตร์สารคดีจึงต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบของบท (3C) ซึ่งเป็นการตัดปัญหาและสามารถกำหนดแนวทางและวัตถุดิบที่มีอยู่ในมือได้เป็นอย่างดี

Character (ตัวละคร) ตัวละครจะทำหน้าที่ตัวแทนของคนดูในการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตแง่มุมต่างๆบนภาพยนตร์ ถึงแม้จะเป็นภาพยนตร์สารคดีที่ไม่ได้บอกเล่าถึงชีวประวัติหรือเรื่องของบุคคลโดยตรงแต่ก็จำเป็นที่จำต้องมีสื่อกลางที่ทำให้สามารถเข้าถึงประเด็นของหนังได้ง่ายขึ้น

ตัวละครในที่นี้ไม่ได้หมายถึงนักแสดง แต่คือบุคคลจริงๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นของสารคดีในระดับที่น่าสนใจ ที่ทำให้คนเขียนบทสามารถนำบุคคลเหล่านี้ไปเขียนต่อยอดบอกเล่าในแง่มุมไปยังคนดูได้

²

ภุชกร วงศ์รวุฒิ . “เขียนคน เขียนสารคดีแบบ ค.คน” .ค.คน .1(2551): 11-14

ไมเคิล มัวร์ เป็นหนึ่งในนักทำสารคดีที่เข้าใจประโยชน์ของการมีตัวละครอย่างยอดเยี่ยม ไม่ว่าสารคดีของเขาจะประเด็นยิ่งใหญ่แค่ไหน แต่เขาก็เล่าผ่านบุคคล เพื่อให้คนดูสัมผัสได้ง่าย

Conflict (ความขัดแย้ง) ความขัดแย้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำหน้าที่ ผลักดันการกระทำของตัวละครให้ขับเคลื่อนไปข้างหน้า และยังคงอารมณ์ ความสนใจ ของคนดูไว้ได้เสมอ ความขัดแย้งมี 2 ประเภท คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน เกิดจาก ความอ่อนแอ สภาพจิตใจ ด้านมืด และความขัดแย้งภายนอก เกิดจาก สิ่งเร้ารอบตัว องค์กร ชุมชน สังคม ครอบครัว

ในขณะที่ภาพยนตร์โดยทั่วไปมักสร้างจุดขีดสุดให้กับตัวละครประสบความสำเร็จ และเอาชนะอุปสรรคไปได้ แต่สารคดีจะไม่สุดโต่งเรื่องนี้ เพราะชีวิตจริงไม่ได้มีการล้มแล้วลุกขึ้นได้ในทันทีอย่างสง่า ไม่มีใครที่เอาชนะได้ทุกเรื่องและแพ้ไปซะทุกครั้ง

Change (การเปลี่ยนแปลง) เมื่อตัวละครเกิดความขัดแย้ง แล้วจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นไม่ว่าจะในทางที่ดีหรือร้าย อาจทำให้ตัวละครเดินไปข้างหน้าและก้าวข้ามผ่านอุปสรรคในชีวิตไปได้อย่างมีความสุข แต่ในชีวิตของความเป็นจริงไม่มีใครที่แพ้หรือชนะตลอดไป จะต้องล้มลุกคลุกคลาน จนเกิดความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในจิตใจ และสภาพแวดล้อมรอบตัว ความเปลี่ยนแปลงไม่จำเป็นต้องมีความยิ่งใหญ่แค่เพียงเท่านั้น แต่ความน่าสนใจของชีวิตไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงจะเล็กน้อยขนาดไหน หากมันคือ การเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้ง ก็ถือว่ามีความค้ำทั้งนั้น

ในการเขียนบทสารคดีที่ดี จำเป็นต้องอาศัยการผสมผสานส่วนผสมต่างๆให้เกิดความลงตัวและกลมกล่อมมากที่สุด เพราะฉะนั้นการเล่าเรื่องที่ดี การเอาใจใส่ ให้เกิดเนื้อความคาดหมาย จนตาตรึงใจคนดู ให้แรงบันดาลใจ เป็นการท้าทายคนดูอย่างที่สุด แต่ถ้าหากเราใช้จิตวิญญาณในการตัดสินใจโดยไม่คิดแทนคนอื่น มีการค้นคว้าหาข้อมูลและคิดอย่างเรียบง่ายแต่ยั่งยืน เพราะการสื่อสารไม่มีข้อจำกัด หากทำอย่างตั้งใจ จะสามารถสร้างบทภาพยนตร์สารคดีที่ตรึงใจคนดูไว้ได้นาน

การเขียนบทสารคดี

ภาพยนตร์สารคดีเป็นภาพยนตร์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับภาพยนตร์ข่าวสาร ในเรื่องการนำเสนอข้อเท็จจริง เรื่องราวที่มีข้อมูลความจริง ต่างตรงการนำเสนอที่ภาพยนตร์สารคดีเป็นการนำเสนอความจริงผ่านความคิดของผู้สร้าง ภาพยนตร์สารคดีเป็นงานที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าศิลปะสามารถครอบงำเนื้อหาได้ การเขียนบทภาพยนตร์สารคดีจึงเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นการตีความและความคิดของผู้เขียนบทและผู้สร้างหรือผู้กำกับเอง โดยที่มีการใช้ศิลปะภาพยนตร์ในการคัดเลือกตัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทอนหรือเพิ่มเนื้อหา เพื่อเสริมความคิดของเรื่องให้โดดเด่น และผู้ชมคล้อยตาม ภาพยนตร์สารคดีที่ดีจึงเป็นที่น่าสนใจและนิยมได้ไม่ต่างจากภาพยนตร์บันเทิงทั่วไปเช่นกัน

ด้วยเหตุที่ภาพยนตร์สารคดีมีพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นข้อเท็จจริง ซึ่งไม่สามารถกำหนดรายละเอียดของเรื่องราวล่วงหน้าได้ การเขียนบทสารคดีจึงมักเป็นการเขียนบทแบบเปิด หรือไม่ตายตัว นั่นคือช่วงไหนที่สามารถกำหนดรายละเอียดได้ก็จะเขียนไว้ ช่วงไหนที่ไม่สามารถระบุได้อย่างละเอียดก็มีการระบุคร่าวๆไว้ หลังจากที่ทำถ่ายทำแล้ว จึงไม่ใช้การตัดต่อช่วยให้เรื่องรัดกุม และสื่อสารประเด็นหลักของเรื่องที่ตั้งไว้ภายหลัง³

สารคดีที่ดีต้องให้อะไรใหม่กับผู้ชม อาจเป็นข้อมูลใหม่ เรื่องที่ไม่เคยเปิดเผยมาก่อน ความคิดเห็นใหม่หรือความคืบหน้าเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ไม่ใช่การนำเสนอเรื่องที่รู้อยู่แล้วกับผู้ชม ไม่อย่างนั้นสารคดีก็จะด้อยคุณค่าไป⁴

EDITING SCRIPT			
SHOT	PICTURE	TIME	AUDIO
1	CU Farmer's face	:05	Ambient Sound - VO from interview. "Well I never really thought about it, my Father was a Dairy Farmer and so was his Father..."
2	LS Farmer walking toward barn	:07	Ambient Sound - VO from interview. "...I guess it just runs in the family."
2A	CU of Tractor	:03	Ambient sound Farmer walking
2B	CU Farmer opening gate	:04	Ambient sound gate opening
3	MS Farmer Bob Longwell standing next to row of Dairy Cows. [super name lower 3']	:10	Interview continues: Answer to question - Why did you become a Dairy Farmer? "...we have 100 cows at this time..."
4			

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการเขียนบทสารคดี

³ "การเขียนบทภาพยนตร์สารคดี", การผลิตภาพยนตร์ชั้นสูง สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 4(2542) : 140-141

⁴ sakulsri. "การเขียนบทสารคดี". (ออนไลน์). <http://www.scribd.com/doc/60916844>

การกำกับภาพยนตร์สารคดี

ภาพยนตร์สารคดี จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการจะนำเสนอ ต้องศึกษาค้นคว้า ด้วยเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นจึงต้องหาข้อมูลเป็นอย่างดี เพื่อเข้าใจข้อเท็จจริงอย่างถ่องแท้ และนำภาพ เสียง ที่จัดความสัมพันธ์เสริมสร้างสาระซึ่งกันและกัน มาเสนอผู้ชมให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเกิดความสนใจ ซึ่งปรากฏว่าแนวโน้มหลักของการผลิตภาพยนตร์สารคดีนี้ได้รับการยอมรับมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากภาพยนตร์สารคดีในระยะหลังมีคุณภาพที่ดีขึ้น

การกำกับภาพยนตร์สารคดีจะแตกต่างจากการกำกับภาพยนตร์ทั่วไป เนื่องจากผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีคือผู้ที่ควบคุมการสร้างภาพยนตร์ทั้งหมดโดยตรง ตั้งแต่เริ่มต้นเตรียมงานระหว่างการถ่ายทำ รวมถึงการตัดต่อ ตัวผู้กำกับไม่เพียงแต่เป็นผู้สร้างศิลปะ หรือควบคุมภาพยนตร์สารคดีให้ออกมาได้ดีที่สุดเท่านั้น แต่คือการควบคุมผู้ชมให้อยู่ในประเด็นที่ต้องการนำเสนอด้วยเช่นกัน

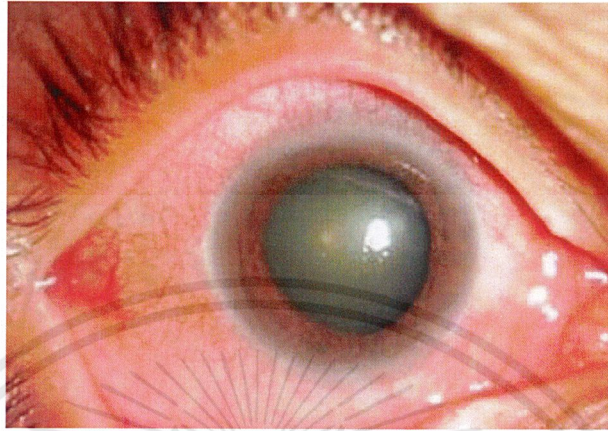
ความรู้ความเข้าใจเรื่องผู้พิการทางสายตา

ผู้พิการหมายถึงคนที่มีความผิดปกติ หรือบกพร่องทางร่างกายทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) ได้ให้ความหมายของความพิการ คือสิ่งที่ส่งผลให้บุคคลมีความบกพร่อง (Impairments) ข้อยกจำกัดในการทำกิจกรรม (Activity limitations) และข้อยกจำกัดในการมีส่วนร่วม (Participation restrictions) ดังนี้

1. ความบกพร่อง (Impairment) หมายถึง การสูญเสียหรือความผิดปกติของโครงสร้างของร่างกายหรือการใช้งานของร่างกาย (รวมถึงการทำงานด้านจิตใจ) ที่สังเกตหรือเห็นได้ชัด ดังนั้นความบกพร่องจะพิจารณาที่ "อวัยวะ" หรือ "ระบบการทำงาน" ของส่วนต่างๆ ของมนุษย์เช่นตาบอด หูหนวก เป็นใบ้ อัมพาต ออทิสติก เป็นต้น

2. ข้อยกจำกัดในการทำกิจกรรม (Activity Limitation) หมายถึง ความยากลำบากในการทำกิจกรรมของแต่ละบุคคล เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลทั่วไปที่มีสุขภาพปกติในวัยเดียวกันควรทำได้ อาจมีความยากลำบากได้ตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงระดับมากดังนั้นข้อยกจำกัดในการทำกิจกรรมจะพิจารณาที่ "ความสามารถ" ของบุคคลโดยรวมว่าสามารถทำกิจกรรมหนึ่งๆจนเสร็จสิ้นได้หรือไม่ถ้าได้จะต้องทำด้วยความลำบากหรือไม่โดยไม่สนใจว่าบุคคลนั้นมีความบกพร่องอะไรบ้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 2 ดวงตาที่เกิดความผิดปกติ (ต้อหิน)

ที่มา : <http://www.siamrath.co.th/web/sites/default/files/d2302541.jpg>

3. ข้อจำกัดในการมีส่วนร่วม (Participation Restriction) หมายถึง ปัญหาที่บุคคลประสบเมื่ออยู่ในสถานการณ์หนึ่งของชีวิต โดยเปรียบเทียบสิ่งที่บุคคลนั้นทำได้กับสิ่งที่คาดหวังว่าบุคคลที่ไม่มีความพิการสามารถทำได้ในสังคม หรือวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น การประกอบอาชีพ การเดินทาง การดูแลบุตรการทำงานบ้าน และการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เป็นต้น

การจำแนกประเภทคนพิการตามกฎหมายกระทรวงของกระทรวงสาธารณสุข ไม่ค่อยจะสอดคล้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ให้คนพิการตามแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคลกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จำแนกคนพิการตามความต้องการจำเป็นทางการจัดการศึกษา บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับ เล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท อาจแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

คนตาบอด หมายถึง คนที่สูญเสียการเห็นมากจนต้องสอนให้อ่านอักษรเบลล์หรือใช้วิธีการฟังเทปหรือแผ่นเสียงหากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6 ส่วน 60 หรือ 20 ส่วน 200 (20/200) ลงมาจนถึงบอดสนิท (หมายถึง คนตาบอดสามารถมองเห็นวัตถุได้ในระยะห่างน้อยกว่า 6 เมตร หรือ 20 ฟุต ในขณะที่คนปกติสามารถมองเห็นวัตถุเดียวกันได้ในระยะ 60 เมตร หรือ 200 ฟุต) หรือมีลานสายตาแคบกว่า 20 องศา (หมายถึง สามารถมองเห็นได้กว้างน้อยกว่า 20 องศา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คนเห็นเลือนราง หมายถึง คนที่สูญเสียการเห็นแต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ที่ขยายใหญ่ได้หรือต้องใช้แว่นขยายอ่านหากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดี เมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับระหว่าง 6 ส่วน 18 (6/18) หรือ 20 ส่วน 70 (20/70) ถึง 6 ส่วน 60 (6/60) หรือ 20 ส่วน 200 (20/200) หรือมีลานสายตาแคบกว่า 30 องศา

ประเภทของผู้พิการทางสายตา สามารถแบ่งได้เป็น

- 1.ตาบอดสนิทโดยกำเนิด
- 2.ภายหลังอายุครบ 5 ขวบ บริบูรณ์
- 3.สายตาเลือนรางตาตั้งแต่กำเนิด
- 4.ตาบอดไม่สนิทตั้งแต่กำเนิด
- 5.ตาบอดไม่สนิท แต่ต่อมาบอดสนิท
- 6.พอมองเห็นบ้าง แต่กลับมาบอดสนิท

เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นนั้นผู้เลี้ยงดูสามารถสังเกตได้ สำหรับเด็กที่ตาบอดสนิทนั้นจะสังเกตได้ง่ายโดยมองที่ตาก็สามารถรู้ได้ทันทีว่าตาบอดสนิท โดยทั่วไปผู้พิการทางสายตาสามารถที่จะใช้ชีวิตได้ด้วยตัวเองในเกือบทุกเรื่อง ปัญหาที่แท้จริงของคนตาบอด มิใช่การมองไม่เห็น ปัญหาที่แท้จริงก็คือความเข้าใจที่ผิดพลาดและการขาดข้อมูลที่ถูกต้อง หากคนตาบอดได้รับการศึกษาฝึกอบรมอย่างถูกต้อง และได้รับ โอกาสที่เท่าเทียมบุคคลทั่วไปแล้ว การตาบอดก็เป็นเพียงความไม่สะดวก หรือความน่ารำคาญทางกายภาพเท่านั้น ความเข้าใจที่ผิดพลาด การขาดโอกาสนี้เองจึงเป็นที่มาของการจัดตั้ง สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เพื่อต่อสู้กับความด้อยโอกาส ความไม่รู้ไม่เข้าใจ ซึ่งเป็นที่มาของความเชื่อพื้นฐานแบบเวทมนิยม เป็นปราคาการขัดขวางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนตาบอดและคนพิการทั้งหลาย

คนตาบอดนับเป็นส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งมีอยู่จริงและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้แต่ในขณะเดียวกันความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมเกี่ยวกับคนตาบอดย่อมมีผลกระทบต่อการปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกันยิ่งหากความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับคนตาบอดมีแนวโน้มไปในทางลบ ได้รับการถ่ายทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบต่อกัน มาหลายชั่วอายุคนก็ย่อมเป็นการแน่นอนที่ว่าการปฏิบัติต่อคนตาบอดจะเป็นไปในทางที่ไม่สร้างสรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้ชีวิตร่วมกับคนตาบอด

- กรุณาปฏิบัติต่อกับคนตาบอดให้เหมือนกับบุคคลทั่วไป ถึงแม้ว่าเขาจะมองไม่เห็น ซึ่งเป็นแต่แค่เพียงความพิการทางร่างกายเท่านั้น แต่ส่วนลึกแล้วคนตาบอดเองก็มีความรู้สึกนึกคิด ยังมีความสนใจอยากรู้อยากเห็นและอยากแสดงความคิดเห็นเหมือนกับบุคคลอื่นๆ

- กรุณาอย่าสงสารหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ในความตาบอดจนเกินกว่าเหตุ

- การเป็นแขกรับเชิญของคนตาบอด ไม่เป็นการผิดประการใด เพราะคนตาบอดจำนวนมากก็ยังมีโอกาสได้ดูแลและบริการท่านเช่นเดียวกับที่ท่านมีน้ำใจต่อเขา เพื่อแสดงถึงการขอบคุณ ดังนั้นถ้าไม่มีเหตุขัดข้องจนสุดวิสัยโปรดอย่าเกรงใจ ให้โอกาสแก่เขาบ้าง

- กรุณาอย่าแปลกใจถ้าคนตาบอดจะถามหาสวิตช์ไฟฟ้าในบ้านหรือที่ทำงาน เพราะหากคนตาบอดจะช่วยเปิดปิดไฟฟ้าเพื่อให้แสงสว่างแก่ผู้อื่นแล้ว ยังมีคนตาบอดจำนวนไม่น้อยที่ไม่ชอบอยู่ในห้องมืดซึ่งปราศจากแสง

- บานประตูในบ้านหรือที่ทำงานที่มีคนตาบอดอยู่ กรุณาอย่าเปิดค้างไว้ ขอให้ปิดหรือเปิดกว้าง จนบานประตูเนบซิดฝาผนัง เพื่อคนตาบอดจะได้ไม่ต้องเดินชน

- เมื่อท่านพบคนตาบอดกำลังจะข้ามถนนหรือรถประจำทาง ขอความกรุณาท่านเสนอให้ความช่วยเหลือด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง แม้ว่าในบางครั้งท่านจะพบคนตาบอดที่ปฏิเสธรับการช่วยเหลือจากท่านก็ตาม

การสนทนากับคนตาบอด

- กรุณาพูดกับคนตาบอดโดยตรง ไม่จำเป็นต้องพูดเสียงดังเกินกว่าปกติ หรือพูดผ่านล่ามซึ่งเป็นเพื่อนหรือผู้นำทางของคนตาบอด

- ระหว่างการสนทนา หากจำเป็นที่จะต้องพูดคำที่เกี่ยวกับ ตาบอดหรือมองเห็น ฯลฯ ควรพูดตรงๆ โดยไม่ต้องเกรงใจและไม่ควรหลีกเลี่ยงไปใช้คำอื่นแทน

- เมื่อท่านเข้าไปในห้องที่มีคนตาบอดอยู่ด้วย กรุณาพูดทักทาย หรือให้เสียงเพื่อจะได้ทราบว่ามีคนเข้ามา ไม่ควรจะเสียเวลากับคำถามที่ว่า ทายซิว่าใคร ควรบอกชื่อของท่านไปเลย กรณีมีบุคคลเพิ่มขึ้นหรือบุคคลที่ 3 ควรบอกให้คนตาบอดทราบด้วย

- ในการทักทายเพื่อนคนตาบอด กรุณาสัมผัสมือไม่ว่าจะเป็นการพบกันหรือการอำลา สำหรับคนตาบอดการจับมือแสดงถึงความยิ้มแย้มแจ่มใสและความเป็นมิตร

- ในที่ประชุมที่ใช้เครื่องขยายเสียง กรุณาบอกให้คนตาบอดทราบว่าผู้พูดอยู่ตรงไหน เพื่อเขาจะได้หันหน้าไปทางผู้พูดได้ถูกต้อง แทนที่จะหันไปตามเสียงที่มาจากลำโพง ซึ่งอาจจะทำให้คนตาบอดพูดกับลำโพงได้

- หลังจากการสนทนา เมื่อท่านจะไปจากที่นั้นควรบอกให้คนตาบอดทราบด้วย มิฉะนั้นคนตาบอดจะรู้สึกเกือบเงินที่ต้องพูดอยู่คนเดียว

- ไม่ควรใช้ภาษา หรือคำพูดว่า “อยู่นี่” “อยู่นั่น” หรือ “อยู่นั้น” ซึ่งทำให้คนตาบอดไม่เข้าใจ ควรระบุหรือบอกตำแหน่งให้ชัดเจน

ความไม่รู้ไม่เข้าใจของคนทั่วไปซึ่งเป็นที่มาของความเชื่อพื้นฐานแบบเวทมนิยม และเป็นประการสำคัญยิ่งที่เป็นตัวขัดขวางพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนตาบอดและคนพิการ คนตาบอดและคนพิการหวังจะได้มีฐานะเป็นคนไทยอย่างสมบูรณ์มีสิทธิหน้าที่และโอกาสเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปในสังคมมีส่วนร่วมคิดร่วมทำและร่วมรับผิดชอบในกิจการทุกด้านที่เป็นสาธารณะ และมีผลกระทบโดยตรงต่อพวกเรา ประสบการณ์และความหมายที่แท้จริงของคำว่า “คนตาบอด” ความเห็นที่สะท้อนถึงความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับคนตาบอด ซึ่งความเห็นเหล่านี้ ล้วนได้รับการบ่มเพาะและสะสมอยู่ในบริบทของสังคมอย่างไม่ต้องสงสัยจนกระทั่งแม้แต่คนตาบอดก็พลอยมีความเห็นไปในทางเดียวกับที่ผู้อื่นเห็นคิดและเชื่อ เช่น คนตาบอดไม่น้อยเชื่อว่าตัวเองและในทางเดียวกับที่ผู้อื่นเห็นคิดและเชื่อ เช่น คนตาบอดไม่น้อยเชื่อว่าตัวเองและคนตาบอดทั่วไปเป็นคนที่ไร้ความสามารถหรือมีข้อจำกัดอย่างร้ายแรงไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่อาจเรียนรู้ ทำงานหรือร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสังคมและไม่อาจแข่งขันกับใครได้ กระทั่งไม่อาจอยู่ได้โดยปราศจากความช่วยเหลือจากผู้อื่นเราจึงยังพบว่าคนตาบอดอีกเป็นจำนวนมากถูกเก็บไว้ในบ้าน เราจึงยังพบคนตาบอดอีกไม่น้อยขอทานอยู่ตามที่ต่างๆ ทั้งโดยสมัครใจและโดยการถูกบังคับหรือหลอกลวง เราจึงยังพบว่าคนตาบอดถูกผู้คนนำไปเปรียบเทียบกับคนที่โง่เขลา หรือมมฉาย กลุ่มหลงในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ แนวคิดและความหมายใหม่ของคำว่า “คนตาบอด” ต่อสังคม นั่นคือเรามีความเชื่อว่า คนตาบอด คือคนปกติธรรมดาที่สายตามองไม่เห็นหรือมองเห็นได้จำกัดอกเหนือไปจากนี้แล้ว คนตาบอดก็ไม่ได้แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป

ข้อมูลชีวิตคนต้นเรื่อง

ธนพล เทพแก้ว (โม) อายุ 25 ปี

ประสบอุบัติเหตุทางรถทำให้ต้องเข้ารับการรักษาผ่าตัด ไม่ต่ำกว่า 10 ครั้งทำให้มีผลกระทบต่อระบบสมองและรวมไปถึงสายตาด้วย จากโลกที่เคยสว่างก็กลับค่อยๆมืดลง ตามจำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา

โมมีความฝันตั้งแต่เด็กๆว่าอยากเป็นช่างภาพที่ถ่ายรูปตามสถานที่ต่างๆ โมฝึกฝนตัวเองและใช้ความพยายามในการเก็บเงินเพื่อซื้อกล้องของตัวเอง แต่เหตุการณ์ก็เลื่อนไปโมประสบอุบัติเหตุที่เกิดจากรถ ทำให้ความฝันที่จะเป็นช่างภาพของเค้าค่อยๆเลือนหายไป พร้อมกับการผ่าตัดที่ตามมาเป็นทางว่า โมใช้ความอดทนกับการรักษาอยู่นานจนมีผลกระทบกับระบบควบคุมอุณหภูมิในร่างกายของสมองรวม และเสียไปไม่สามารถที่จะควบคุมหรือทนต่อสภาพอากาศที่มีความร้อนได้ถึงแม้จะเป็นเพียงอากาศปกติ โมท้อแท้และหยุดความฝันของตัวเองเอาไว้ เพราะเป็นช่วงที่กำลังจะสอบเข้ามหาวิทยาลัย โมหมดสิ้นความหวังที่ทุ่มเมและพยายามไป เพียงเพราะความประมาทที่ทำให้ชีวิตของเค้าเปลี่ยนไปมากขนาดนี้

วันหนึ่งแม่ของโมได้พูดคุยกับชมรมสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร ที่มีคุณนภดล ปัญญาวุฒิไกร (คุณนุ) เป็นผู้แนะนำและคอยให้กำลังใจ คุณแม่เป็นแรงผลักดันและขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้โมได้กลับมาทำตามความฝันอีกครั้ง

ถึงแม้การควบคุมอุณหภูมิร่างกายจะเสียไปแต่โมก็พยายามใช้เวลาว่างในแต่ละวันฝึกฝนการถ่ายภาพ ด้วยกล้อง DHLR โมหันกลับมาดูแลตัวเอง ใช้ชีวิตตามความฝัน ถึงแม้จะบกพร่องทางการมองเห็น แต่หัวใจของเค้าไม่เคยปิดกั้น ความฝันและแรงบันดาลใจ ถึงแม้โมจะเคยสูญเสียสิ่งที่สำคัญที่สุดไปแต่เค้าสามารถสร้างมันขึ้นมาใหม่ โมไม่ได้เป็นภาระให้กับใคร เค้าเพียงแต่ต้องการกำลังใจที่เป็นแรงในการขับเคลื่อนตามความฝันของตัวเองเท่านั้น

นภดล ปัญญาวุฒิไกร (คุณ) อายุ 52 ปี

ผู้ก่อตั้งชมรมคนตาบอดถ่ายภาพ เริ่มคิดที่จะก่อตั้งตั้งแต่ปี 2553 และเป็นตัวอย่างเป็นแรงผลักดันให้กับผู้พิการทางสายตา ด้วยหัวใจ ของ "หัวใจถ่ายภาพ" คือ พัฒนาร่างกายและจิตใจ เพิ่มพูนศักยภาพของเด็กตาบอด ปลูกต้นไม้ดอกไม้งามๆในหัวใจของเด็กๆเหล่านี้ เพื่อที่สุดแล้วเขาจะเห็นศักยภาพความดีงาม เพื่อฟังฟังและยื่นหยัดด้วยตนเอง ไม่เพียงแค่นี้ไม่เป็นภาระสังคม แต่ควรจะมีส่วนเกื้อหนุนและช่วยเหลือผู้ที่คือโอกาสคนอื่นๆด้วย

ที่สุดของหัวใจถ่ายภาพคือ ไม่จำเป็นต้องถ่ายภาพ เมื่อเด็กๆเหล่านั้นได้เดินมาถึง จุดที่มีทางเลือกที่ดีกว่า ที่จะได้พัฒนาร่างกายจิตใจ และพัฒนาศักยภาพของตัวเองให้ดีขึ้นได้แล้ว

เราเป็นกลุ่มคนที่หลงใหลในแสงเงาและสีสันทัน อยากรู้ภาพสวยๆ อยากรู้เห็นภาพสวยๆ งามๆ แต่เราสอนเด็กตาบอดถ่ายภาพ เราไม่ได้มุ่งหวังจะให้เด็กถ่ายภาพสวยๆ แต่กลับใช้การถ่ายภาพเป็นแค่เครื่องมือในการพัฒนาร่างกายจิตใจและศักยภาพของเด็กๆตาบอดเหล่านี้ การที่เด็กตาบอดจำนวนมากถ่ายภาพแล้วได้ภาพสวยๆ งามๆ เป็นเพียงผลพลอยได้เท่านั้น เป็นผลพลอยได้จากการใช้หัวใจในการเข้าถึงเด็ก และปรับใช้วิทยาศาสตร์การถ่ายภาพให้เหมาะสมกับคนตาบอด ครูอาสาที่พาเด็กตาบอดถ่ายภาพ เราใช้ดวงตาของเราคือสิ่งที่เราเห็นและสื่อสารกับน้องในแง่มุมสร้างสรรค์ และขัดเกลาจิตใจเด็กไปในตัว เด็กให้ความไว้วางใจและรักในตัวครูอาสาไม่ใช่เพราะเราพาพวกเขาออกไปถ่ายรูปเท่านั้น ความหวังดีและความเข้าใจที่เรามีให้ ทำให้เด็กรับรู้ได้โดยไม่ต้องใช้ดวงตา

ตัวอย่างภาพยนตร์สารคดีที่เกี่ยวกับผู้พิการทางสายตา

BLINDSIGHT : ภาวะมองไม่เห็นด้วยตา หากเห็น ได้ด้วยใจ

BLINDSIGHT: ภาวะมองไม่เห็นด้วยตา หากเห็น ได้ด้วยใจ กำกับโดย Lucy Walker ติดตามการเดินทางปีนเขาของเด็กตาบอดชาวทิเบตเพื่อพิชิตความสูง 23,000 ฟุต ของยอด Lhakpa Ri ผิ่งเหนือของ Mount Everest นำทีมโดยนักปีนเขาตาบอด Erik Weihenmayer ลูกทีมที่สามารถมองเห็นได้ และคุณครูใหญ่โรงเรียนเด็กตาบอดแห่งแรกในทิเบต Sabriye Tenberken ผู้ซึ่งคิดค้นอักษรเบรลล์เป็นภาษาทิเบต เป้าหมายที่แท้จริงของการปีนเขาไม่ใช่ตัวเลขความสูงที่พิชิตได้ หากแต่เป็นการใช้ชีวิตอยู่ต่อด้วยความภาคภูมิใจและยอมรับในตัวเอง ท่ามกลางสังคมทิเบตที่เชื่อว่าคนตาบอดเป็นคนบาปที่ถูกผีร้ายสาปส่งมา สิ่งที่นักปีนเขาต้องเผชิญ เพื่อแลกมาซึ่งการพิชิตยอดเขาสูงเสียดฟ้าอย่าง Mount Everest คือความกดอากาศที่ต่ำจนทำให้ปวดหัว ออกซิเจนปริมาณน้อยนิด อากาศคลื่นไส้อาเจียนสูญเสีย น้ำ ความหนาวเหน็บและเหน็ดเหนื่อย สำหรับเด็กชาวทิเบตทั้งหกผู้ซึ่งมีประสบการณ์เป็นศูนย์ พวกเขาต้องเผชิญสิ่งเหล่านี้ท่ามกลางความมืดมิด พวกเขาทำได้เพียง สัมผัส ฟังเสียง และสูดดมเท่านั้น การดูภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้นอกจากจะลุ้นกับเส้นทางที่ยากลำบากแล้ว สารคดีเรื่องนี้ยังทำให้ผู้ชมได้ย้อนกลับมาสำรวจตัวเราอีกว่ามีความ “บอด” ตรงไหนหรือไม่ แล้วเผชิญหน้าต่อสู้อย่างเต็มที่แล้วหรือยัง ยอมแพ้แล้ว โทษในเรื่องที่อธิบายไม่ได้ อย่าง โศกชะตาหรือไม่ ลืมประโยคที่ว่า “ไม่มีอะไรที่เป็นไปไม่ได้” ไปแล้วหรือยัง ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง Blindsight เป็นบทพิสูจน์อย่างดี ที่ยืนยันความจริงของคำกล่าวหลายๆ คำนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Blindsight เป็นคำศัพท์ทางการแพทย์ที่ใช้เรียก “ ภาวะตามองไม่เห็น ” แต่ “ มองเห็นได้ด้วยจิตใต้สำนึก ” เป็นการ “เห็น” โดย “ไม่รู้ตัว” คนไข้ผู้พิการทางสายตา อันเนื่องมาจากเปลือกสมองเสียหาย

"ASTONISHING..."
THE POWER TO MAKE YOU RE-EXAMINE YOUR ENTIRE LIFE.
- Jeannette Catsoulis, THE NEW YORK TIMES

★★★★★
- John Anderson, NEWSDAY

"CAPTIVATING. COMPELLING. BREATHTAKING."
- NEW YORK MAGAZINE

"ONE OF THE MOST INSPIRING FILMS I'VE EVER SEEN."
- Jeffrey Lyons, NBC/REEL TALK

BLINDSIGHT

They lost their sight, not their vision.

featuring
Sabriye Tenberken and
Erik Weißenmayer

Produced by Sybil Robson Orr
Directed by Lucy Walker

LAEMMLE'S
SUNSET 5
8000 W. Sunset Blvd.
Los Angeles, California
(323) 848-3500

www.laemmle.com/
viewtheatre.php?thid=2

Showtimes:
1:30, 4:10, 7:00, 9:40

Q&A with Director Lucy Walker after
7pm screenings Friday and Saturday
and 4:10pm screening Sunday.

"A MUST-SEE!"
OMG!MFC

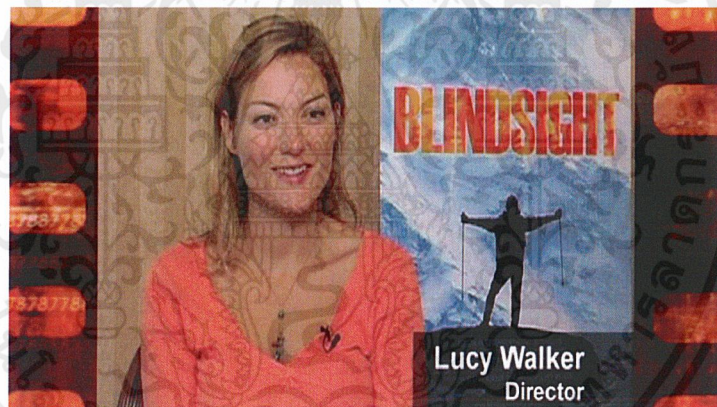
SPARK ENTERTAINMENT PRESENTS
A BLINDSIGHT FILM
Starring SABRIYE TENBERKEN, ERIK WEIßENMAYER, and SEBASTIAN DIETZ
Directed by LUCY WALKER
Produced by SYBIL ROBSON ORR
Casting by JESSICA WATSON
Cinematography by JEFFREY LYONS
Production Designers: JEFFREY LYONS, JESSICA WATSON
Costume Designer: JESSICA WATSON
Hair and Makeup: JESSICA WATSON
Production Office: SPARK ENTERTAINMENT
www.blindsightthefilm.com

ภาพที่ 3 ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง BLINDSIGHT

ที่มา : <http://uc.exteen.com/docfest/images/67161.jpg>

มองไม่เห็นว่าวัตถุอยู่ที่ไหน หน้าตาเป็นยังไง สิ่งที่เขาเห็นคือความมืด แต่เมื่อขอให้เดา พวกเขากลับเดาถูกมากกว่า 90 % ราวกับว่าตาเห็น นักวิจัยอธิบายว่า การมองเห็นดังกล่าวเป็นการปรับเปลี่ยนจาก “มองเห็นด้วยตา” ซึ่งเป็นการส่งสื่อประสาทผ่านเปลือกสมอง แต่เมื่อเปลือกสมองถูกทำลาย ร่างกายจึงเปลี่ยนเส้นทางการขนส่งไปผ่านสมองส่วนกลางแทน กลายเป็น “มองเห็นด้วยจิตใต้สำนึก” แทน ร่างกายมนุษย์ไม่ธรรมดา สำหรับเด็กที่เบตทั้งหกไม่มีใครรู้ว่าพวกเขาจะมองเห็นได้ด้วยจิตใต้สำนึกี่เปล่า ในตอนที่ทีมงานได้ตั้งชื่อภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ ไม่มีใครทราบถึงชื่อเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียกเทคนิคทางการแพทย์เหล่านี้ แต่เด็กชาวทิเบตเหล่านี้ “มองเห็นด้วยใจ” ภาพที่ออกมาได้แสดงให้เห็นถึงความยากลำบากในการเดินทางของเด็กผู้พิการทางสายตาชาวทิเบตเหล่านี้ เบื้องหน้าว่าลำบากแล้ว เบื้องหลังย่อมลำบากกว่า แค่เดินกันเฉยๆก็เหนื่อยอยู่แล้ว แล้วถ้าหากต้องเดินขึ้นเขาด้วย ถ้ายิ่งหนักไปด้วยบอกได้เลยว่าความลำบากย่อมมากขึ้นเป็นทวีคูณ ต้องนับถือทีมงานที่ทำงานท่ามกลางความไม่แน่นอนและควบคุมไม่ได้ ซึ่งเป็นธรรมชาติของหนังสารคดี ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการทำงานบนเขาที่หนาวเหน็บ อากาศน้อย และสัมภาระในการถ่ายทำอีกมากมาย เดินก็ต้องเดินมากกว่าเพราะต้องวิ่งนำหน้าไปเพื่อถ่ายชาวคณะเดินผ่าน พอชาวคณะเดินผ่านไป ก็ต้องวิ่งแซงหน้าเพื่อถ่ายด้านหลังอีกครั้ง เป็นอย่างนี้ครั้งแล้วครั้งเล่า ภาพสวยๆของเทือกเขาสีขาว ท้องฟ้าหลากสี สัน ภูเขาของเด็กๆ ที่ไม่ย่อท้อ แม้ร่างกายจะไม่เอื้ออำนวย ระบบเสียงที่มีคุณภาพชัดเจน เป็นมาตรฐานมาตรฐานของทีมงานของ Lucy Walker และการกำกับของเธอได้เป็นอย่างดี



ภาพที่ 4 LUCY WALKER ผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีเรื่อง BLINDSIGHT

ที่มา : <http://uc.exteen.com/docfest/images/67161.jpg>

จึงไม่แปลกเลยที่สารคดีเรื่องนี้จะถูกนำมาหยิบยกเป็นตัวอย่างในการถ่ายทอด ภาพมองเห็นไม่เห็นด้วยตา แต่มองเห็นได้ด้วยใจ นอกจากการดำเนินเรื่องที่ต้องต่อสู้กับสภาพอากาศแล้ว การต่อสู้กับตัวเองก็ไม่น้อยยิ่งหย่อนกันไป ทั้งนี้การได้พบสารคดีเรื่องนี้ถือเป็น ต้นกำเนิดของการต่อ ยอดแรงบันดาลใจ ให้สร้างผลงานภาพยนตร์สารคดีออกมาให้ ดูเรียบง่าย แต่กินใจเช่นกัน สามารถใช้คำว่า “ไม่มีอะไรที่เป็นไปไม่ได้” เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสารคดีของข้าพเจ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 5 ภาพในภาพยนตร์สารคดีเรื่อง BLINDSIGHT
ที่มา : <http://uc.exteen.com/docfest/images/67161.jpg>

Samsung Insight

โฆษณาของของบริษัท SAMSUNG ของประเทศเกาหลี ได้มีการจัดกิจกรรมพานักเรียนผู้พิการทางสายตา จำนวนหนึ่งไปถ่ายภาพ เป็นการถ่ายภาพทั้งหมด 100 ภาพ เพื่อนำมาจัดนิทรรศการ ภายใต้ Concepts สัมผัส , รู้สึกร และฟัง ภายในสถานที่ต่างๆ ทั้งทะเลภูเขาหิมะ เป็นต้น จึงได้ภาพ ความสนุก ตื่นเต้น ของเด็กๆตาบอดทั้ง ในการนำเสนอภาพยนตร์โฆษณาตัวนี้ มีเนื้อเรื่องที่น่าสนใจ และมีความน่าสนใจในเรื่องของการดำเนินไปของตัวละคร จนคนดูตื่นตัวไปกับตัวละครได้ไม่ยาก ด้วยภาพที่เรียบง่ายแต่สมจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 6 โฆษณา Samsung Insight

ที่มา: <http://files2.coloribus.com/adsarchive/file/samsung-camera-insight-image-600-48306.jpg>

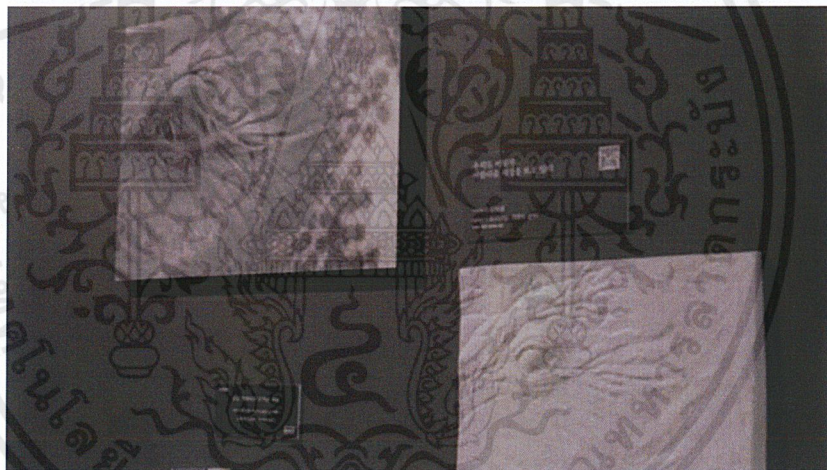


ภาพที่ 7 โฆษณา Samsung Insight

ที่มา : http://theinspirationroom.com/daily/experience/2012/9/samsung_insight_exhibition.jpg

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพโฆษณาชุดนี้ ได้สร้างแรงบันดาลใจอย่างดี เนื่องจากเรื่องค่อนข้างคล้ายคลึงกับสิ่งที่ต้องการนำเสนอ โดยเฉพาะกับตัวละครที่มีความพิการทางสายตา และถ่ายภาพได้เช่นกัน จึงทำให้โฆษณาตัวนี้ เป็นต้นแบบต่อการศึกษาเรื่องมุมมอง เทคนิคการถ่ายภาพ ให้ออกมาอย่างสวยงาม และตอบโจทย์ อีกทั้งในสารคดีของข้าพเจ้ายังได้มีการนำภาพถ่ายของคนต้นเรื่อง ไปสร้างเป็นภาพยนตร์สั้น เช่นเดียวกันกับในโฆษณา ซึ่งถือ เป็นต้นแบบที่ค่อนข้างชัดเจน และกำหนดแนวทางของสารคดีได้ดี แต่ก็มีข้อเสียเช่นเดียวกัน เนื่องจากในตัวสารคดีมีการสร้างภาพยนตร์สั้นเหมือนกับในโฆษณา หากสร้างสารคดีออกมาไม่ตรงตามประเด็น อาจจะเป็นการเลียนแบบก็ได้ ซึ่งถือเป็นการศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง และปรับใช้ให้เข้ากับสารคดี



ภาพที่ 8 ภาพส่วนหนึ่งจากโฆษณา กล้อง Samsung Insight

ที่มา : <http://global.samsungtomorrow.com/wp-content/uploads/2014/02/045.jpg>

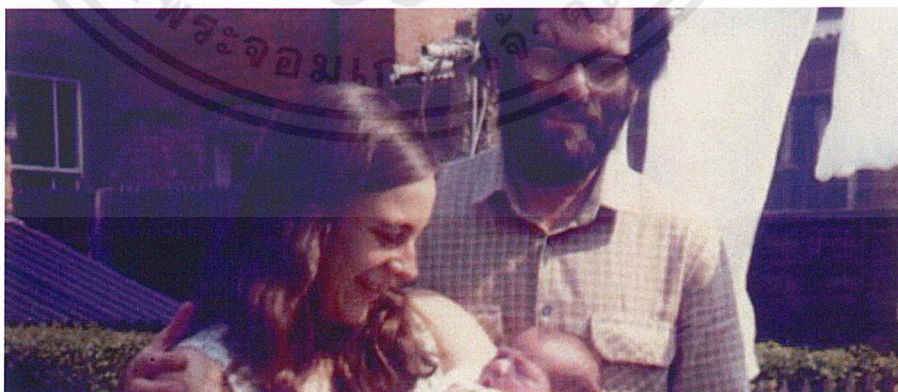
NOTES ON BLINDNESS



ภาพที่ 9 สารคดีเรื่องNOTES ON BLINDNESS

ที่มา : <http://www.nytimes.com/interactive/2014/01/16/opinion/16OpDoc-NotesOnBlindness.html>

เป็นเรื่องราวของจอห์น มาร์ตินฮัลล์ ที่บันทึกเสียงหลังจากที่สูญเสียการมองเห็นของเขาในปี 1983 การเล่าเรื่องของภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ จะได้ยินเสียงของภรรยาของจอห์นซึ่งเป็นเสียงต้นฉบับ และใช้การถ่ายทำในปัจจุบันโดยใช้นักแสดงแทนตัวจอห์น



ภาพที่ 10 ภาพระหว่างจอห์น ภรรยาและบุตร

ที่มา : <http://www.notesonblindness.co.uk/wp-content/uploads/2013/12/slider3-700x300.jpg>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การได้รับรู้เรื่องราวที่น่าเศร้าของจอห์น มาร์ติลฮัลล์ ผู้มีดีกรีเป็นถึงระดับอาจารย์และนักเขียน ต้องสูญเสียการมองเห็น จึงเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่แต่กลับไปเป็นปัญหาสำหรับจอห์น เพราะเขาเลือกที่จะอยู่กับการมองไม่เห็น และรับรู้เรื่องราวผ่านการได้ยิน แรงบันดาลใจในการได้ยินนี้เป็นแรงขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดภาพถ่ายเสียงในสารคดีของข้าพเจ้า และยังเป็นแรงบันดาลใจในเรื่องการติดต่ออีกด้วย ด้วยการถ่ายทอดเรื่องจากคนตาบอดคู่คนตาดี ผ่านสิ่งที่เรียกว่าเสียง เป็นการเชื่อมโยงโลกทั้งสองฝั่งเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ในการลำดับภาพมีการตัดสลับไปมา ถึงภาพที่เกิดขึ้นจริงและภาพในจินตนาการ รวมไปถึงเสียง และสิ่งรอบๆตัวด้วย ทำให้สารคดีเรื่องนี้มีความน่าสนใจมาก นอกเหนือจากการเป็นสารคดีที่ไม่ธรรมดาแล้วและได้เป็นสารคดีที่ชื่นชอบในวงกว้าง



ภาพที่ 11 ภาพต้นฉบับของจอห์นฮัลล์ซ้ายและขวานักแสดงเบราเฟล

ที่มา : <http://graphics8.nytimes.com/images/2014/01/16/opinion/16BLINDNESS8-custom1.jpg>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 12 ภาพการถ่ายทำสารคดี NOTES ON BLINDNESS

ที่มา : <http://graphics8.nytimes.com/images/2014/01/16/opinion/16BLINDNESS9-custom1.jpg>

การทำสารคดีคือการนำเสนอข้อมูลที่นำเสนอให้กับคนดู ต้องมีความแปลก ใหม่ น่าสนใจอยู่เสมอ สิ่งที่สำคัญคือการค้นคว้าหาข้อมูล ยิ่งค้นคว้ามากเท่าไร จะยิ่งเป็นผลกำไรมากเท่านั้น เนื่องจากการที่เราศึกษาข้อมูลมาหลายๆด้านนั้น จะยิ่งทำให้สารคดีออกมาสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญไม่ได้เป็นการ copy แต่เป็นการพัฒนากระบวนการที่เคยทำมาแล้วให้น่าสนใจและเหมาะสมที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การทำภาพยนตร์สารคดีคือการสร้างภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นจากข้อเท็จจริง เป็นความจริงที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้น เป็นศิลปะการเล่าเรื่องที่สามารถเปลี่ยนทัศนคติ มุมมองของผู้คนได้ ภาพยนตร์สารคดีเป็นการบันทึกข้อมูล เหตุการณ์ แง่มุม ความจริงบางอย่างที่ถูกถ่ายทอดตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างสรรค์สารคดี และต้องเป็นการสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อสังคม ภาพยนตร์สารคดีเป็นสื่อที่สร้างได้ง่ายแต่ใจความสำคัญอยู่ที่การเขียนบท และการค้นคว้าข้อมูล ยังมีข้อมูลมากเท่าไรจะยิ่งทำให้การตั้งคำถามตรงประเด็นมากขึ้น เพราะได้วิเคราะห์จากข้อมูลที่สืบค้นมาแล้ว โดยเฉพาะการกำกับภาพยนตร์สารคดี คือ การกำกับคนดูมากกว่า การกำกับนักแสดงเพราะสารคดีไม่มีนักแสดงเพียงแต่ผู้กำกับ ต้องมีความชัดเจนและมั่นใจกับประเด็นที่ต้องการนำเสนอ

2. ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเรื่องผู้พิการทางสายตา การเข้าถึงและสืบค้นข้อมูล ได้ลึกมาก ยิ่งทำให้เกิดความเข้าใจต่อตัวผู้พิการทางสายตามากขึ้น สามารถตั้งคำถามและวิเคราะห์ ต่อการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสารคดีได้

3. ข้อมูลคนต้นเรื่อง เป็นการศึกษาบุคลิก ทัศนคติ และมุมมองในการใช้ชีวิต การทราบดีความคิด ทัศนคติของคนต้นเรื่องมีผลต่อประเด็นของเรื่อง ยังมีการพูดคุยและเข้าถึงชีวิตคนต้นเรื่องมากเท่าไร การแตกประเด็นและการตั้งคำถามจะลื่นไหลมากขึ้น

4. การค้นคว้าตัวอย่างภาพยนตร์สารคดีที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางสายตา การสืบค้นนี้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์สารคดี เป็นการค้นคว้าเพื่อเป็นตัวอย่าง และต้นฉบับในการสร้างผลงาน

ในท้ายที่สุดแล้วข้อมูลทั้งหมดจะเป็นแรงขับเคลื่อน และเป็นแนวทางสำคัญที่ทำให้สามารถมุ่งไปสู่ประเด็นได้อย่างถูกเป้าหมาย ผู้ชมสามารถเกิดความเข้าใจ คล้อยตาม ติดตาม และบอกต่อได้ สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวละคร และผู้ชมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งที่ดีกว่า การยอมรับในความต่างและเชื่อในสิ่งที่ทำ ว่าสามารถทำได้ มีความสุขไปกับสิ่งที่ทำแม้เป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ความสุขเล็กๆนั้นจะกลายเป็นความสุขที่ยิ่งใหญ่ในที่สุด อย่าหยุดแม้ใครๆจะบอกว่า เป็นไปไม่ได้

บทที่ 3

การเขียนบทภาพยนตร์สารคดี

สรุปแนวทางของภาพยนตร์สารคดี

วัตถุประสงค์

สร้างทัศนคติ แง่มุมต่อผู้ชม ถึงมุมมองของผู้พิการทางสายตาที่สามารถถ่ายภาพได้

แนวคิดหลัก

การก้าวข้ามขีดความสามารถของตัวเอง

ความขัดแย้ง

ผู้พิการทางสายตากับการถ่ายภาพ

สรุปข้อมูล

คนทั่วไปมักมองว่าผู้พิการทางสายตาคือผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่สามารถถ่ายภาพได้ แต่กำเนิดโอกาสให้ผู้พิการได้ฝึกฝนถ่ายภาพ และได้เห็นรูปที่ผู้พิการถ่าย จากการที่ทีมงานทำภาพยนตร์ทำให้ผู้พิการทางสายตาได้สัมผัส มันทำให้เห็นแง่มุมใหม่ เกิดทัศนคติ ต่อผู้กำกับเองซึ่งผู้พิการทางสายตาและคนทั่วไปเองก็ได้แง่คิดและมุมมองใหม่ต่อผู้ชมกับงานถ่ายภาพ

สรุปการวางโครงเรื่องภาพยนตร์สารคดี

จากการรวบรวมข้อมูล ค้นคว้า สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ จะต้องเริ่มการวิเคราะห์ เนื่องจากในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย สามส่วน ในส่วนแรก เป็นส่วนของการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสืบค้นข้อมูล ส่วนที่สองเป็นคนต้นเรื่อง และส่วนที่สามบุคคลทั่วไปที่ชมนิทรรศการ ในการวิเคราะห์ เราจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวิเคราะห์โดยละเอียด ตั้งแต่ นิสัย ความชอบ ความต้องการ เพื่อการถ่ายทอดออกมาจะได้ไม่ผิดเพี้ยนจากความเป็นตัวตนของคนต้นเรื่อง และเริ่มกระบวนการต่อไป แนวทางในการทำงานเป็นเสมือนการวางแผนงานแต่แยกย่อยไปถึงการนำเสนอในมุมมองและรูปแบบได้อีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Sequence A เปิดเรื่อง

เริ่มต้นด้วยสถานที่ อนุสาวรีย์ เพื่อให้รู้ว่าเป็นกรุงเทพมหานคร เป็นประเทศไทย แบบกว้างๆ การเปิดด้วยสถานที่เหมือนเป็นการแนะนำตัว ให้เห็นภาพรวมก่อน และให้เห็นถึงสภาพผู้คนในเมือง วิถีคนเมือง ความหลากหลายของอาชีพ ชนชั้น ความเป็นอยู่ พ่อค้า แม่ค้า ประชาชน คนขับรถเมล์ เป็นต้น และในระหว่างนำเสนอวิถีชีวิตของคนเมือง ก็มีคนตาบอด กับการดำเนินชีวิตด้วย เช่น ขายลอตเตอรี่ ร้องเพลง เป็นต้น และเชื่อมโยงไปยังโรงเรียนสอนคนตาบอด บอกว่ามีกิจกรรมใดบ้าง ที่คนตาบอดได้รับจากโรงเรียน มีการเรียนอักษรเบรลล์ ตั้งแต่การพิมพ์ เขียน อ่าน การฝึกอาชีพ เย็บ ปัก ถัก ร้อย ต่างๆ และมีจิตอาสาทำกิจกรรมให้กับเด็กๆ นั่นคือ ชมรมสอนคนตาบอดถ่ายภาพ จึงมีวิธีการแสดงให้เห็นว่า มีการสอนอย่างไร วิธีการที่สอนแตกต่างจากคนปกติอย่างไร นั่นคือการค่อยๆ สัมผัส เน้นไปที่สัมผัสด้านอื่น การจับ การฟัง แต่ที่เห็นชัดก็คือ ผู้พวกเขาเป็นผู้พิการทางสายตา

Sequence B รู้จักความสุข

คุณนพดล ปัญญาวุฒิไกล (พีโน่) ประธานชมรมสอนคนตาบอดถ่ายภาพ มีการพูดถึงจุดเริ่มต้นของการทำโครงการสอนคนตาบอดถ่ายภาพ ความสำคัญที่ทำให้โครงการขึ้นมา เพราะอะไร จากการสัมภาษณ์ เป็นการกระตุ้นสังคม ให้เห็นว่า นี่คือเสียงๆหนึ่งของผู้พิการทางสายตา ที่สามารถทำสิ่งที่นอกเหนือจากศักยภาพของตัวเองได้ และเป็นภาพกิจกรรมที่ชมรมสอนคนตาบอดถ่ายภาพ และอาสาสมัครมาช่วยสอน เด็กผู้พิการได้ถ่ายทำ จนทำให้เกิดรอยยิ้มขึ้นมา ซึ่งเป็นรอยยิ้มที่สดใส และมีความสุข มาต่อคุณชนพล เทพแก้ว (พีโม) คนต้นเรื่องที่ประสบอุบัติเหตุจนทำให้สูญเสียดวงตาไป จนได้รับแรงบันดาลใจมาจากจิตอาสา ทำให้หันกลับมา สู้กับชีวิต และถ่ายรูปอีกครั้ง พีโมค่อยๆ กลับมาเริ่มถ่ายรูปโดยเริ่มต้นถ่ายจากสิ่งรอบๆตัวก่อน นั่นคือคุณแม่ คุณพ่อและน้องชาย นอกจากนั้นยังมีการออกไปถ่ายภาพบริเวณรอบๆบ้าน เป็นภาพระยะใกล้ จำพวกดอกไม้ เป็นต้น นอกเหนือจากการฟัง ก็ได้มีการใช้ประสาทสัมผัสส่วนอื่นที่ทดแทนการมองเห็นได้อีกด้วย นั่นคือการสัมผัส เป็นช่วงที่แสดงความสามารถของพีโม ว่าสามารถถ่ายภาพได้จริงๆ ไม่ได้เป็นการสร้างภาพขึ้นมา ถึงแม้ว่าภาพที่ออกมาจะสวยหรือไม่ก็ตาม แต่การถ่ายทอดจะทำให้เห็นได้ว่า นี่คือการใช้หัวใจถ่ายภาพ เพราะพีโมมองไม่เห็นนั่นเอง

Sequence C นิทรรศการภาพถ่ายเสียง

ภาพที่ได้จากการถ่ายของพีโม จะมีการนำไปทำเป็นภาพนูนต่ำ ที่สามารถทำให้พีโมสัมผัสได้ ผู้จัดทำได้มีการนำภาพถ่าย และภาพนูนต่ำ ไปจัดแสดงเพื่อให้คนทั่วไป ได้มีปฏิสัมพันธ์กับงานที่จัดแสดง ได้มีการสัมผัสไปพร้อมกับคนต้นเรื่องอีกด้วย และด้วยความที่นี้เป็นครั้งแรกที่คนต้นเรื่องได้สัมผัสกับภาพนูนต่ำที่ทำมาจากภาพถ่ายของเค้า ทำให้พีโมเกิดความรู้สึกดีใจ และบรรยายออกมา รวมถึงขอบคุมติงงานที่ทำให้ได้รู้ว่า ภาพที่พีโมถ่ายนั้นออกมาเป็นอย่างไรหน ซึ่งไม่ค่อยใกล้เคียงกับสิ่งที่พีโมจินตนาการเอาไว้ในตอนถ่าย ยกตัวอย่างตอนที่ถ่ายภาพคุณแม่ พีโมก็คิดว่าภาพที่ออกมาจะเป็นการถ่ายภาพคุณแม่ครึ่งตัวด้านล่าง แต่ภาพที่ออกมากลับกลายเป็นภาพครึ่งซ้ายของคุณแม่แทน ก็ทำให้พีโมถึงกับหัวเราะออกมาเบาๆ และจะพัฒนาฝีมือการถ่ายภาพต่อไปให้ดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากความรู้สึกของพีโมแล้ว ก็ยังมีความรู้สึกของบุคคลทั่วไป นักศึกษา และอาจารย์สอนถ่ายภาพ ที่ร่วมเปิดมุมมอง ของการถ่ายภาพ ที่ถึงแม้ว่าจะเป็นคนตาบอดก็สามารถถ่ายภาพได้ การตัดสินใจถ่ายภาพมักไม่ได้อยู่ที่ที่มา แต่มันคือข้อความที่ต้องการจะสื่อไปกับภาพนั้นต่างหาก หากสิ่งนี้ไม่ทำงานภาพถ่ายนั้นก็จะเป็นเพียงภาพที่ถูกกดชัตเตอร์มาธรรมดาๆ ผู้ที่มาชมงานยังได้มีข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้ง ถึงการถ่ายรูปของคนต้นเรื่องอีกด้วย ทั้งก่อนและหลังจะรู้ว่าเป็นภาพถ่ายของคนตาบอด เพราะเสียงความคิดเห็นเหล่านี้จะส่งผลให้ ภาพรวมของสารคดีออกมาชัดเจนและสมบูรณ์มากขึ้น

บทภาพยนตร์สารคดี

บทภาพยนตร์สารคดี

ความยาวไม่เกิน 10 นาที

SHOT	VIDEO	TIME	AUDIO
	Sequence A		
1	-EX กรุงเทพมหานครวีสาวรีย์ประชาธิปไตย	.04	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
2	-LS การจราจร	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
3	-MS ผู้คนเดินขึ้นรถ	.02	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
4	-MS ชีวิตของคนเมือง	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
5	-MCU เท้าของผู้คนเดินผ่านไปมา	.02	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
6	-MS ยากับอาชีพขายของ	.04	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
7	-MLS อาชีพรักษาความปลอดภัย	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
8	-MS ผู้พิการทางสายตาทำอาชีพร้องเพลง เพื่อแลกเงิน	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
8A	-MLS ผู้พิการทางสายตาร้องเพลง	.06	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
8B	-MCU เท้าของผู้พิการทางสายตาเดินจากซ้ายไปขวาเฟรม	.05	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
9	-MCU เท้าของนักเรียนผู้พิการทางสายตาจากซ้ายไปขวาเฟรม	.04	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
9A	-MS นักเรียนผู้พิการเดินเข้าโรงเรียน	.04	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
10	-LS โรงเรียนสอนคนตาบอด	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
10A	-MCU รูปปั้นผู้ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอด	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
11	-CU มือของคนตาบอดกำลังอ่านอักษรเบรลล์	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
11A	-MS นักเรียนตาบอดสอนการป้อนอักษรเบรลล์	.04	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
11B	-CU วิทยุพิมพ์อักษรเบรลล์	.06	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12	-LM นื่องตาบอดร้องเพลง	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
12A	-MCU นื่องตาบอดร้องเพลง	.02	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
12B	-CU มือที่ตีคิกต้าร์	.02	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
12C	-CU หน้าทีร้องเพลง	.04	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
13	-MCU นักเรียนตาบอดกับกิจกรรมของโรงเรียน (ถักไหมพรม)	.04	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
13A	-CU มือที่ถักไหมพรม	.06	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
14	-MS กิจกรรมสอนคนตาบอดถ่ายภาพ	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
14A	-MCU ใบหน้าของเด็กๆตาบอดที่เรียนถ่ายภาพ	.02	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
14B	-MCU พี่นุ่นสอนเด็กๆ	.04	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
14C	-CU ใบหน้าของเด็กๆ	.02	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
14D	-CU ใบหน้าของเด็กๆขณะจับกล้อง	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี
15	-MCU สัมภาษณ์คุณนพดล ปัญญาวุฒิไกล พี่นุ่น ประธานชมรมสอนคนตาบอดถ่ายภาพ	.08	เสียงสัมภาษณ์ (พี่นุ่นพูดถึงกิจกรรมที่ทำกับน้องๆที่โรงเรียนสอนคนตาบอด เริ่มต้นทำกิจกรรมสอนน้องๆถ่ายรูปมาได้ยังไง อะไรคือแรงบันดาลใจ เหตุผลที่ต้องมาทำกิจกรรมกับกลุ่มคนตาบอด และต้องการบอกอะไรกับสังคม ในเรื่องของอะไรบ้าง พี่นุ่นคือหนึ่งในจิตอาสาเป็นผู้ริเริ่มความคิดที่ต้องการอยากให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคมระหว่างคนตาดีและคนตาบอด โดยการใช้ภาพถ่ายมาเป็นตัวเชื่อมโลกทั้งสองเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังทำให้คนตาบอดเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น ไม่คิดน้อยใจที่ต้องเกิดมามองไม่เห็น หรือเกิดอุบัติเหตุจนมองไม่เห็น เพราะ
16	-LS วิธีที่จิตอาสาสอนนักเรียนตาบอดถ่ายภาพ	.03	กิจกรรมสอนน้องๆถ่ายรูปมาได้ยังไง
16A	-CU วิธีการใส่แบตเตอรี่	.04	มาทำกิจกรรมกับกลุ่มคนตาบอด และ
16B	-CU วิธีการใช้กล้อง	.04	ต้องการบอกอะไรกับสังคม ในเรื่อง
16C	-MCU วิธีการวัด	.03	ของอะไรบ้าง พี่นุ่นคือหนึ่งในจิตอาสา
16D	-MCU ทดลองถ่ายภาพจากเสียงปรบมือของจิตอาสา	.03	เป็นผู้ริเริ่มความคิดที่ต้องการอยากให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม
16E	-MS ทดลองสัมผัส	.05	ระหว่างคนตาดีและคนตาบอด โดย
16F	-MCU ทดลองสัมผัส	.03	การใช้ภาพถ่ายมาเป็นตัวเชื่อมโลกทั้งสองเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังทำให้คน
16G	-MS วัดขนาดโดยการถอยหลัง	.04	ตาบอดเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น ไม่
16H	-MCU ถ่ายภาพด้วยการสัมผัส	.04	คิดน้อยใจที่ต้องเกิดมามองไม่เห็น
16I	-MS จิตอาสาดูภาพที่ถ่าย	.03	หรือเกิดอุบัติเหตุจนมองไม่เห็น เพราะ
16J	-CU ผู้พิการกดชัตเตอร์	.02	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

16K	-CU รอยยิ้มของผู้พิการที่ถ่ายภาพ	.04	พวกเค้าเองก็ยังคงเลือกทางเดินของตัวเองได้ เลือกที่จะกระทำ เลือกที่จะดำเนินชีวิตไปในแบบที่ตนเองต้องการได้ อย่างเช่นการถ่ายรูป ถึงมันฟังดูเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่ก็ใช่ว่าจะไม่สามารถทำได้ เพียงแค่ต้องได้รับการฝึกฝนที่เพียงพอ มีใจรัก และสู้เท่านั้น)
16L	-CU ภาพถ่ายของผู้พิการ	.03	
16M	-MS ผู้พิการกำลังถ่ายภาพ	.03	
16N	-CU ความสุขของผู้พิการที่ถ่ายภาพ	.04	
	Sequence B		เสียงสัมภาษณ์
17	-CU มือพี่โม กำลังอ่านอักษรเบรลล์	.04	พี่โม พูดถึงที่มาที่ไปของชีวิต
17A	-MS พี่โมกำลังเปิดประตู	.03	โดยสังเขป การเรียน ความชอบ
17B	-MS พี่โมนั่งให้สัมภาษณ์	.12	เหตุผลตนเองต้องสูญเสียการมองเห็น
18	-CU ภาพวาดของพี่โม ก่อนพี่โมจะสูญเสียตา	.03	ไป ในตอนแรกพี่โมเคยมองเห็นมาก่อน แต่เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์
18A	-CU ภาพวาดของพี่โม	.02	ไซค์ทำให้ต้องเข้ารับการผ่าตัด จนต้อง
18B	-CU ภาพถ่ายของพี่โม	.03	สูญเสียดวงตาไปในที่สุด เพราะต้อง
18C	-CU ภาพผลงานของพี่โม	.04	เลือกใช้ชีวิตเฮือกสุดท้ายของตัวเอง
19	-CU มือพี่โมจับกล้อง	.06	เอาไว้ก่อน พี่โมมีความชื่นชอบในเรื่องของการถ่ายภาพ จึงทำให้พี่โม
19A	-MCU หน้าพี่โม	.07	ได้มาเจอกับกลุ่มชมรมสอนคนตาบอด
19B	-CU หน้าพี่โมกำลังถ่ายภาพ	.09	ถ่ายภาพของพี่จูน ทำให้พี่โมกลับมา
20	-ELS วิวสวนสาธารณะ	.03	ถ่ายภาพอีกครั้งหนึ่ง ในสภาพที่
20A	-LS สวนสาธารณะ	.02	สูญเสียดวงตาไป ด้วยความพยายาม
21	-LS พี่โมเดินเข้าสวนสาธารณะ	.04	การฝึกฝน และบวกกับความชอบ พี่โม
21A	-CU เท้าพี่โมเดินเข้าสวน	.04	ก็สามารถถ่ายได้และก้าวข้ามขีดจำกัด
21B	-CU หน้าพี่โมจับกล้อง	.03	ความสามารถของตัวเองที่เคยทำมา
21C	-MLS พี่โมกำลังถ่ายต้นไม้	.04	ก่อน
22	-LS ภาพสวนสาธารณะที่ใหม่	.03	
23	-MCU มือพี่โมจับดอกไม้	.03	เสียงบรรยากาศ , เสียงดนตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

23A	-MU พี่โมจับดอกไม้และถ่ายภาพ	.05	เสียงบรรยายภาค
23B	-MLS พี่โมถ่ายภาพดอกไม้	.14	เสียงบรรยายภาค
23C	-MS พี่โมถ่ายภาพดอกไม้	.07	เสียงบรรยายภาค
23D	-MS พี่โมถ่ายภาพที่สวน	.08	เสียงบรรยายภาค
23E	-CU พี่โมจับดอกไม้	.06	เสียงบรรยายภาค
23F	-MLS พี่โมถ่ายภาพที่สวน	.06	เสียงบรรยายภาค
23G	-MLS พี่โมถ่ายภาพที่สวน	.04	เสียงบรรยายภาค
23H	-MCU หน้าพี่โม	.08	เสียงบรรยายภาค
Sequence C			เสียงสัมภาษณ์
24	-CU นำภาพถ่ายมาทำภาพนูนต่ำ	.05	พี่โมบรรยายความรู้สึกที่ได้จับ
24A	-MCU สร้างภาพนูนต่ำ	.10	ภาพถ่ายของตัวเองที่ทำออกมาเป็นนูน
24B	-CU เก็บงานภาพนูนต่ำ	.14	ต่ำเรียบร้อยแล้ว ความรู้สึกของพลัง
24C	-MCU ภาพนูนต่ำที่เสร็จแล้ว	.15	แห่งการจินตนาการ เมื่อพี่โมได้สัมผัส
24D	-MCU ภาพถ่ายที่เป็นภาพนูนต่ำแล้ว	.33	ทำให้รู้ว่าในบางครั้งที่ถ่ายไปก็ไม่ได้
25	-MLS นิทรรศการภาพถ่ายเสียง	.06	ตรงตามที่จินตนาการเอาไว้ ถึงแม้
25A	-MCU ผู้เข้าชมงานสัมผัสภาพนูนต่ำ	.07	บางครั้งจะตั้งใจมากแค่ไหนก็ตาม
25B	-MU ผู้เข้าชมงานนิทรรศการ	.12	ยกตัวอย่างเช่นรูปคุณแม่ที่พี่โม
26	-MCU สัมภาษณ์ผู้เข้าชมนิทรรศการ	1.12	ต้องการจะถ่ายครั้งตัวแต่ออกมาเป็น
			ครึ่งขวาแทนที่จะเป็นครึ่งบน เป็นต้น
			เสียงสัมภาษณ์
26A	-MCU สัมภาษณ์อาจารย์สอนถ่ายภาพ	.28	คำถามในการถามทุกคนจะเป็นไป
			ในทางเดียวกัน แต่ได้ความ
			หลากหลายทางความคิดของนักศึกษา
			ทั้งก่อนและหลังก่อนจะทราบว่าเป็น
			ผลงานของผู้พิการทางสายตา บางคน
			ถึงกับไม่เชื่อว่าเป็นฝีมือของผู้พิการ
			ถ่ายเอง บางคนก็บอกถึงความเป็นไปได้
			ได้ที่อาจจะถ่ายได้ บางคนเชื่อและชื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

27	-MCU พิโมสัมภรณ์ขณะจับภาพนูนต่ำ	1.00	<p>ชม ในความสามารถ เป็นต้น</p> <p>เสียงสัมภรณ์อาจารย์สอนถ่ายภาพ ในมุมมองของอาจารย์มักกว้างกว่าเสมอ อาจารย์มองการถ่ายภาพเป็นศิลปะ ที่ใครๆก็สามารถถ่ายได้ เพราะการถ่ายทอดภาพมันขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องง่ายมากที่แค่กดชัตเตอร์ภาพก็ออกมาแล้ว แต่สิ่งที่พิเศษกว่าคือเค้าไม่สามารถมองเห็นภาพที่เค้าถ่ายออกไป เพราะฉะนั้นจะมีสิ่งไหนที่เป็นตัวบอกว่าเข้าสามารถสื่อสาร ได้ตรงกับจินตนาการของเค้า แต่สุดท้ายสิ่งนั้นๆคือศิลปะ ไม่มีผิดไม่มีถูก เพราะ ใครๆก็สามารถถ่ายภาพได้ แม้จะเป็นผู้พิการทางสายตาก็ตาม</p> <p>สุดท้าย “ถึงจะตาบอดก็สามารถถ่ายภาพได้ ตามอดทำได้เท่านี้ ก็ไม่เสียหายตรงไหนหรอกครับ”</p>
----	---------------------------------	------	--

บทที่ 4

การผลิตภาพยนตร์สารคดี

การเตรียมก่อนการถ่ายภาพยนตร์สารคดี (Preproduction)

ในขั้นตอนก่อนการถ่ายทำสารคดีแต่ละประเภทจะ มีการเตรียมตัวไม่เหมือนกัน เนื่องจากในสารคดีแต่ละประเภทจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป การสืบค้นข้อมูลหรือขั้นตอนต่างๆจึงมีความแตกต่าง แล้วก็จะขึ้นอยู่กับผู้กำกับสารคดีเรื่องนั้นๆด้วย ทั้งนี้ สารคดีเรื่องนี้มี การเตรียมงานเป็นลำดับขั้นดังนี้ มีการสืบค้นข้อมูล การค้นหาคลคต้นเรื่อง การคิดประเด็นของ สารคดี และการเขียนบทภาพยนตร์สารคดี

1. การหาข้อมูล

การหาข้อมูลในช่วงแรกคือการหาข้อมูลเบื้องต้น ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งที่ชื่นชอบ หรือที่กำลัง เป็นประเด็น และสนใจอยู่ในขณะนั้น ในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้สามารถแยกได้ออกเป็น 3 ส่วน ในส่วนที่หนึ่ง คือการสืบค้นข้อมูลเรื่องผู้พิการโดยภาพรวม จนมีการจำกัดวงให้แคบลงมา เหลือ เพียงผู้พิการทางสายตา ข้อมูลทั้งหมดสืบค้นได้ เป็นข้อมูลเชิงลึก เนื้อหาสำคัญอิงหลักการแพทย์ เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากข้อมูลที่สืบค้นมาจากและหนังสือที่สามารถหาอ่านได้ทั่วไป จึงต้องมีการ สืบค้นข้อมูลจากตัวผู้พิการทางสายตาเองมีการลงพื้นที่ เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความคิด ของผู้ พิการทางสายตา ทั้งในนิทรรศการแห่งความมืด Dialogue in the Dark ที่จามจุรีสแควร์ เป็น นิทรรศการที่จัดขึ้นเพื่อให้คนตาดีได้สัมผัสกับ โลกของผู้พิการทางสายตา และมีการสืบค้นข้อมูล จากการสัมภาษณ์ผู้พิการทางสายตาคนอื่นๆอีกด้วย อาทิเช่น นักเรียนในโรงเรียนสอนคนตาบอด ที่ ได้ให้ข้อมูลและแง่คิดที่แตกต่างออกไปจากความเข้าใจเดิม ที่มีต่อผู้พิการทางสายตา

ในส่วนที่สองของการสืบค้นข้อมูล จากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้ทำการศึกษาแล้วนั้น มีการ หาข้อมูลในเรื่องผู้พิการทางสายตาที่ชื่นชอบการถ่ายภาพ และมีการติดตาม พุดคุย ต้องรู้ว่า เขาเป็น ใคร ทำอะไร ที่ไหน มีความน่าสนใจในชีวิตอย่างไร มีความขัดแย้งใดในชีวิต ส่งผลต่อคนดูอย่างไร เริ่มต้นการกำหนดขอบเขตของการทำงาน และสามารถที่จะเข้าถึงชีวิตของคนต้นเรื่องได้มากน้อย เพียงใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของเรื่อง ที่ต้องการจะเล่า เช่น หากเล่าเรื่องการเติบโตของตัวละคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องมีการติดตามเพื่อให้ทราบถึงการเติบโตจริงๆของตัวละครนั้นๆ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสารคดีต่อไป

ส่วนที่ 3 ของการหาข้อมูล นั่นคือการศึกษาเทคนิคการเล่าเรื่อง เป็นการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาเรียงร้อยเล่าเป็นเรื่อง ที่ทำให้เข้าถึงผู้ชม ผู้ชมเข้าใจง่าย เกิดความเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของแง่มุมหรือทัศนคติ การศึกษาเทคนิคการเล่าเรื่อง สามารถสืบค้นได้จากการดูต้นแบบจากหลายๆแหล่งที่มา การดูตัวอย่างศึกษาภาพยนตร์สารคดีในไทยและต่างประเทศ เช่น ชูชิจิโร่ สายน้ำติดเชื้อ ประชาธิปไตย เป็นต้น เนื่องจากในแต่ละสารคดีจะมีเทคนิคการนำเสนอที่ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เราสามารถที่จะศึกษาได้หลายๆรูปแบบ ไม่ใช่เฉพาะด้านที่เราต้องการจะสร้างเพียงอย่างเดียว สามารถที่จะนำข้อมูลและแนวความคิดและเทคนิคการนำเสนอในรูปแบบต่างๆมาปรับใช้ให้เข้ากับตัวสารคดี ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงแค่ความเท่หรือใส่เทคนิคล้ำๆเพื่อสนองความต้องการของผู้กำกับเพียงอย่างเดียว แต่ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วย

2.การเขียนบทภาพยนตร์สารคดี

ถึงแม้จะเป็นสารคดีก็จำเป็นต้องมีบท เพื่อเป็นแนวทางในการยึดตามประเด็นที่ตั้งไว้ จะได้ไม่ไขว่เขวหรือหลงไปตามข้อมูลที่ค้นพบมาใหม่อยู่เรื่อยๆ แต่ก่อนจะเป็นบทสารคดี จำเป็นที่จะต้องมีการมีประเด็นที่ชัดเจนเสียก่อน แต่ทั้งนี้บทของภาพยนตร์สารคดีก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมและปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ไม่มีบท จึงทำให้การทำงานล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น จึงทำให้ต้องขยายจากสคริปต์ให้เกิดเป็นบทให้ได้ เริ่มแรกจากการศึกษาเรื่องการเขียนบทภาพยนตร์สารคดี เพราะการเขียนบทภาพยนตร์สารคดีแตกต่างจากการเขียนบทภาพยนตร์บันเทิงอื่นๆ เพราะไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ แต่สามารถกำหนดขอบเขตของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ เป็นเหมือนการวางกรอบไว้กว้างๆเพื่อการขยายที่เหมาะสม การเขียนบทภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ เริ่มต้นโดยการเขียนจากเทคนิคของการเล่าเรื่องในรูปแบบสารคดี โดยมีแนวคิด ให้ผู้ชมเข้าถึงและเข้าใจง่ายมากที่สุด โดยที่ไม่ต้องใช้ระยะเวลาในการซบซบสามารถดูก็ครั้งก็ได้ เวลาของสารคดีจึงได้ถูกกำหนดขึ้น ในระยะเวลาการเล่าเรื่อง ไม่เกิน 10 นาที เหตุผลเนื่องจากสอดคล้องกับสภาพของผู้คนในปัจจุบันที่มีแต่ความเร่งรีบ ไม่ใส่ใจกับเรื่องที่เคร่งเครียดและใช้เวลานานๆ จึงทำให้ได้กำหนดเวลาขึ้นมา 10 นาที หัวใจของสารคดีอยู่ที่แก่นสาระ และความคิด เพราะสารคดีสามารถทำให้ผู้ชมลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงบางสิ่ง เพื่อตัวเอง เพื่อสังคม นี่คือนิสัยพิเศษเราต้องค่อยๆสร้างมันขึ้นมาด้วยความรู้สึก ความคิด และความพยายามจึงทำให้สำเร็จ

3. ขั้นตอนการเตรียมงาน

- การวางแผนก่อนการถ่ายทำ ขั้นตอนนี้ค่อนข้างยากมาก เพราะเป็นเหมือนจุดเริ่มต้นกว่าจะได้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอกับผู้ชมให้ได้ ซึ่งสารคดีประเด็นสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จากการค้นพบข้อมูลไปเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นการวางจุดหรือโครงเอาไว้ก่อนจึงเป็นผลดีมากเพราะจะได้ไม่ไขว่ไขวไปกับสิ่งที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวตลอดเวลา เมื่อเตรียมข้อมูลพร้อมแล้ว ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้น แต่เราสามารถหาข้อมูลไปพร้อมๆ กับการถ่ายทำได้ เพราะการทำสารคดีคือการปรับข้อมูลแต่ต้องตอบ โจทย์ ตอบประเด็น เพราะในบางครั้งข้อมูลที่ได้อาจมีความน่าสนใจมาก จนเกิดความลังเล แต่สิ่งที่ต้องจับไว้ให้มั่นคือ ประเด็นที่ต้องการจะเล่าจะบอกให้กับคนดู กว่าจะได้ประเด็นที่ต้องการจะเล่ามา ก็ทำให้คลาดกับกิจกรรมของที่อยู่นอยู่หลายครั้ง จึงได้มีการกำหนดวันขึ้น โดยตั้งปฏิทินของทางชมรมสอนคนตาบอดเป็นหลัก จนกระทั่งได้วัน เวลา และสถานที่ที่เหมาะสม จึงได้เริ่มลงมือการถ่ายทำในครั้งแรก ที่โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พญา เมื่อได้สถานที่มาจึงมีการกำหนดเวลา วางแผนช่วงการทำงาน จะต้องเริ่มต้นอย่างไร ต้องทำอะไรก่อนหลัง การกำหนดตารางเวลาขึ้นมาจะทำให้สามารถมองภาพรวมคร่าวๆ ได้ นอกจากจะกำหนดวันและเวลาไว้แล้ว เรายังสามารถกำหนดงบประมาณได้อีกด้วย เพราะก็เป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดีได้ อย่างเช่น หากการถ่ายทำต้องใช้การเดินทางไกล หลายๆ จังหวัด หรือหลายๆ ที่ ก็จำเป็นต้องมีการบริหารเวลาและคิวการถ่ายทำให้ลงตัว ไม่อย่างนั้น อาจทำให้ เสียเงินไปโดยใช่เหตุ การกำหนดหรือวางแผนเอาไว้จึงเป็นหนทางที่ดีที่สุด เพราะถึงอย่างไรก็จะมีปัญหาเข้ามาให้แก้ไขอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้วไม่ว่าเป็น ไฟล์ภาพไม่พอ ลืมถ่าย เสียงไม่ได้ชัด ซึ่งเกิดขึ้นได้เสมอ แม้จะเตรียมตัวมากแค่ไหนก็ตาม สิ่งที่ต้องเตรียมตัวมีดังนี้

สถานที่ (Location)

-โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา เหตุผลที่เลือกที่พัทยาเนื่องจากคนต้นเรื่องคือคุณนพดล ปัญญาภูมิไกล (พีจูน) ได้มีการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนที่ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยาพอดี จึงได้มีการติดต่อประสานงานกับทีมจิตอาสาเพื่อขออนุญาตในการถ่ายทำ



ภาพที่ 13 โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พัทยา

-สวนสาธารณะมหาวิทยาลัยรังสิต เป็นสวนสาธารณะที่มีความกว้าง ไม่ค่อยมีผู้คนทำให้สามารถให้คนต้นเรื่อง คุณนพดล ได้ฟังเสียง และสัมผัส เพื่อถ่ายภาพในสวนสาธารณะนี้ได้ นอกจากนี้ยังสะดวกต่อการเดินทางมาของคนต้นเรื่อง เนื่องจากไม่ไกลจากบ้านที่พัก



ภาพที่ 14 สวนสาธารณะที่นำคนต้นเรื่องไปถ่ายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-บ้านพักของคนต้นเรื่อง คุณโม ธนพล เทพแก้ว ใช้เป็นสถานที่ในการสัมภาษณ์ พุดคุย แลกเปลี่ยนมุมมอง ทักษะคติ และเรื่องราวของคุณโม สาเหตุที่เลือกบ้านพักคุณโมเนื่องจากความ ความผ่อนคลายในการพุดคุย และสามารถเก็บภาพภายในบ้านของคุณโมได้อีกด้วย เช่น ภาพ ผลงานก่อนที่คุณโมจะตาบอด บรรยากาศภายในบ้าน เป็นต้น



ภาพที่ 15 บ้านของคนต้นเรื่องคุณธนพล เทพแก้ว (พี่โม)

-สถานที่จัดแสดงงาน นิทรรศการภาพถ่ายเสียง จัดขึ้นภายในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีความหลากหลายของผู้ชมนิทรรศการ



ภาพที่ 16 สถานที่จัดนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คนต้นเรื่อง

-คุณชนพล เทพแก้ว (พีโม)



ภาพที่ 17 คนต้นเรื่องคุณชนพล เทพแก้ว

-คุณนภคล ปัญญาวุฒิไกล (พีจุน)



ภาพที่ 18 คุณนภคล ปัญญาวุฒิไกล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การเตรียมอุปกรณ์ ก่อนการถ่ายทำสารคดีจะต้องมีการเตรียมตัว วางแผน เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม การเลือกใช้อุปกรณ์ต้องให้เหมาะกับพื้นที่ที่ไปถ่ายทำ เช่น กล้อง Canon 5D Mark III เพราะความคล่องตัวในการถ่ายทำ ไม่ใหญ่หรือหนักเกินไป Reflex เนื่องจากภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ถ่ายทำในเวลากลางวัน และใช้แสงธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่จำเป็นต้องใช้ไฟในการถ่าย ไมค์ Zoom เลือกใช้เพราะการเก็บเสียงบรรยากาศรอบทิศทาง แต่หากเป็นการสัมภาษณ์ควรใช้ไมค์ไวเลท และเก็บเสียงบรรยากาศแยกไปต่างหาก เพื่อความคมชัดของเสียงพูดจะได้ไม่ถูกเสียงบรรยากาศหรือเสียงรบกวนกลบหมด และอุปกรณ์อื่นๆที่จำเป็น ขาดกล้อง อุปกรณ์กล้องเป็นต้น

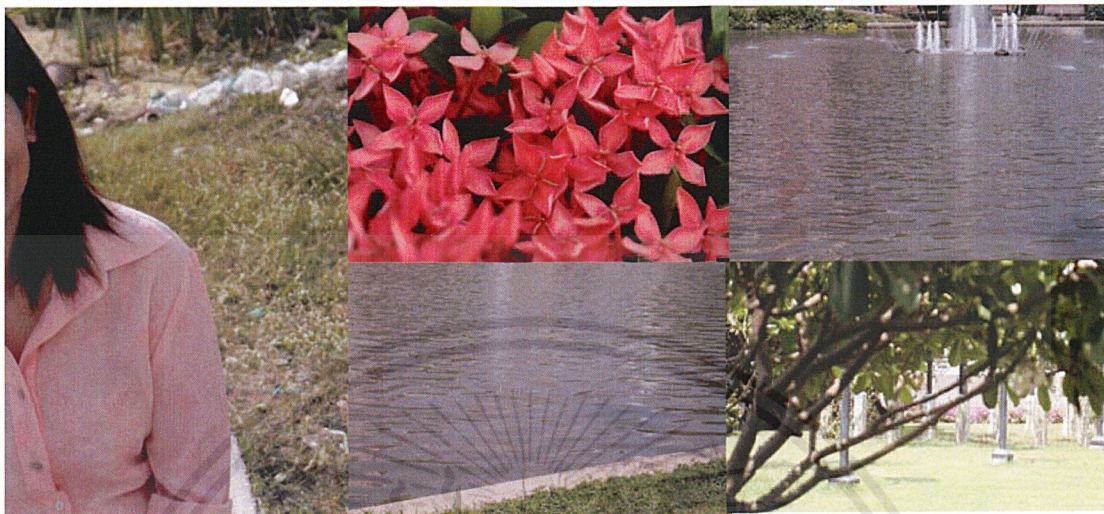
-อุปกรณ์ประกอบภาพยนตร์สารคดี ในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้มีการจัดทำภาพยนตร์ต้นแบบมาจากภาพถ่ายของคนต้นเรื่อง เพื่อใช้ในการจัดนิทรรศการ และให้คนต้นเรื่องได้สัมผัสกับภาพ



ภาพที่ 19 ประติมากรรมปูนต้ำที่มีต้นแบบมาจากภาพถ่าย

-ประติมากรรมปูนต้ำสร้างมาจากวัสดุที่เป็นดิน มีการปั้นขึ้นรูป โดยใช้ภาพถ่ายเป็นต้นแบบ และใช้เวลาในการทำให้ดินแห้ง ในขั้นตอนสุดท้ายคือการเก็บรายละเอียดของงานและลงสีขาวเพื่อความสวยงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ภาพที่ 20 ภาพถ่ายของคนต้นเรื่อง

-เป็นภาพที่คุณชนพล เทพแก้วเป็นผู้ถ่ายโดยการใช้ประสาทสัมผัสด้านอื่นๆที่เหลืออยู่ การฟัง การรับรู้ การสัมผัส

การถ่ายภาพยนตร์สารคดี (Production)

การทำสารคดี ในการถ่ายทำสารคดีเรื่องนี้ใช้เวลาค่อนข้างนานพอสมควร และมีการพบกับพี่โม (คนต้นเรื่อง) อยู่บ่อยครั้งทำให้เกิดการรบกวนคนในครอบครัวพี่โม ทั้งคุณแม่ คุณพ่อ และน้องชายที่ต้องอยู่คอยมาเป็นธุระ เนื่องจากพี่โมมองไม่เห็น แต่มีความอ่อนไหวกับสภาพร่างกายมาก อาจจะป่วยและเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันได้ทุกเมื่อ เนื่องจากสูญเสียอวัยวะในร่างกายของพี่โมเสีย จากการผ่าตัด ทำให้พี่โมไม่มีเหงื่อออก จึงไม่สามารถออกไปถ่ายภาพกลางแจ้งได้ ในช่วงเวลาที่มีพระอาทิตย์ ซึ่งอาจทำให้พี่โมถึงขั้นช็อคได้ ทางครอบครัวของพี่โมจึงค่อนข้างเข้มงวดมากในเรื่องของช่วงเวลาที่จะได้พบปะกับพี่โม เนื่องจากทางครอบครัวก็มีกิจการที่ต้องดูแลเช่นกัน ในบางครั้งต้องแลกเวลากับความไวใจของครอบครัวพี่โม มีที่ไปถ่ายสัมภาษณ์พี่โมแล้วไม่ได้อะไรกลับมาเลย สิ่งที่ได้เป็นข้อมูลซ้ำ ที่ไม่สามารถใช้ได้ บางครั้ง พี่โมเกิดอาการป่วยจนไม่สามารถถ่ายได้ หลายครั้งได้ทำการนัดกับพี่โมไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ทางบ้านไม่อนุญาตก็จำเป็นต้องยกเลิกการพบปะเพื่อสัมภาษณ์ไป จึงต้องใช้เวลาและความอดทนรอ ขยันไปหา ขยัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พูดคุยและทำความเข้าใจกับครอบครัวของพีโมถึงความต้องการ จนในที่สุดก็ได้รับความไว้วางใจ จากคุณแม่พีโม และยอมให้พีโมออกนอกบ้านมากับทีมงานเพื่อไปสวนสาธารณะ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ พีโมได้ไปข้างนอกกับคนแปลกหน้า นั่นไม่ได้ทำให้กังวลเท่ากับว่า ในวันนั้นเป็นวันที่มีอากาศ ค่อนข้างสูง ทำให้อุณหภูมิร่างกายของพีโมมีขึ้นและลงตลอดเวลา การถ่ายจึงดำเนินไปด้วยความ ยากลำบาก ต้องพักบ่อยขึ้น เพราะแม่แต่อยู่ในร่มไม่มีอุณหภูมิก็ดไม่ลดลง จนต้องทำให้เร่งถ่ายและนำ พีโมกลับบ้าน ในบางครั้งสิ่งที่เราต้องการมักไม่ได้มาง่ายๆเสมอ

นอกจากการถ่ายทำในส่วนของชมรมสอนคนตาบอดถ่ายภาพและคนต้นเรื่องแล้ว ทีมงานได้มีการนำภาพถ่ายที่ได้จากการถ่ายภาพของพีโม มาจัดทำเป็นภาพนูนต่ำ โดยใช้เวลาทำ กว่า 7 วัน ซึ่งในตอนที่ได้รูปที่พีโมถ่ายมา กำหนดคืออีกไม่กี่วันจะต้องส่ง และได้กำหนดไว้อย่างดี ว่าทำภาพนูนต่ำ 2 วันก็จะสามารถนำมาจัดเป็นนิทรรศการและตัดต่อได้ทันเวลา แต่เมื่อภาพนูนต่ำ ใช้เวลานานกว่าที่คิด อันนี้ก็เป็นความผิดเนื่องจากไม่ได้ศึกษามาก่อนถึงกระบวนการทำ ว่าต้องใช้ เวลาทำนานขนาดไหน ทำให้เวลาเกิดความคลาดเคลื่อนไปเยอะมาก บวกกับในช่วงนั้นเป็นช่วง วันหยุดสุดสัปดาห์ซึ่งหยุดติดต่อกันหลายวัน ทำให้ไม่สามารถถ่ายนิทรรศการภาพถ่ายเสียงได้ จึง ส่งไม่ทันกำหนดเวลาเดิมจึงต้องมีการปรับแผนการดำเนินงาน หลังจากที่ผ่านมาวันหยุดมาทำให้การ จัดนิทรรศการไม่มีผู้ชม เนื่องจากหลายๆปัจจัย ช่วงสอบ ช่วงวันหยุด การประชาสัมพันธ์ไม่ดี ทำให้ ไม่มีผู้มาเข้าร่วมดูงานเยอะเท่าที่ควร จึงทำให้ความหลากหลายของความคิดเห็นของผู้คนทั่วไป น้อยลงไปจากที่ตั้งเป้าไว้

ในแต่ละครั้งที่เริ่มออกไปถ่าย จะมีการวางแผนและเตรียมการทุกครั้งว่า ต้องเริ่มต้นถ่าย สิ่งไหนก่อน สิ่งไหนหลัง จึงต้องวางแผนให้รอบคอบ ต้องมีความพยายาม อดทน และได้เรียนรู้การ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ถึงแม้เราจะเตรียมการมาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม จึงเป็นธรรมดาที่จะมีปัญหาเข้า มาให้แก้ไขในระหว่างการถ่ายทำ ตลอดระยะเวลา 5 เดือน มีการถ่ายทำไปแล้วไม่ต่ำกว่า 20 วัน ของ การออกกองไปถ่ายทำ

หลังการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี (Post-Production)

หลังจากการถ่ายทำทั้งหมดขั้นตอนสุดท้ายของการทำสารคดี คือ การลำดับภาพหรือการตัดต่อ ทั้งนี้มีวิธีการดังนี้ การตรวจดูไฟล์ที่ถ่ายมาทั้งหมด การเรียงไฟล์จัดประเภทของไฟล์ที่ถ่าย การลำดับภาพ ใส่เสียง รวมถึงการปรับแต่งสี

1.การตรวจดูไฟล์ภาพที่ถ่ายมาทั้งหมด ในการถ่ายทุกครั้งควรตรวจเช็ค ไฟล์ภาพทุกครั้งไม่ควรปล่อยให้ผ่านไปเลยมาตัดไฟล์หรือตรวจในคราวเดียว เพราะอาจทำให้ดูได้ไม่ครบถ้วน นอกจากนี้การตั้งค่าขนาดของภาพควรตรวจดูอย่างละเอียด เนื่องจากการถ่ายในแต่ละครั้งไม่ได้ใช้ตากล้องคนเดียวกันทั้งหมด หลังจากทีตรวจไฟล์ทั้งหมดว่ามีเนื้อหาครบถ้วนดีแล้วก็สามารถจัดการในขั้นต่อไปได้

2.แยกประเภทของไฟล์ภาพที่ถ่ายมาแล้วทั้งหมด เช่น ไฟล์สัมภาษณ์คนต้นเรื่อง ,สัมภาษณ์ข้อมูล ,สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ,นิทรรศการ ,ภาพInsert หรือภาพที่ให้แทรกระหว่างคำ เป็นต้น ไฟล์แต่ละประเภทจะถูกแยกไว้เป็นหมวดๆ เพื่อการง่ายต่อการเลือกใช้ในการตัดต่อ ในขณะที่แยกประเภทไฟล์ ก็สามารถเลือกได้เลยว่าไฟล์ไหนจะใช้ในตอนไหนก็ทำอะไร

3.ขั้นตอนการลำดับภาพในการตัดต่อ เนื่องจากมีต้นฉบับในการเรียงเรื่องอยู่แล้ว ทำให้สามารถนำไฟล์ที่มีอยู่มาเรียบเรียงตามความเหมาะสม ตามความหมายของภาพนั้นๆด้วย ในการลำดับภาพความยากอยู่ที่จังหวะ และการเลือกใช้ไฟล์ภาพเพื่อบอกข้อมูล หากภาพที่ถ่ายมาไม่สามารถเล่าเรื่องได้ก็ไม่มี ความหมาย ต้องไม่เสียดายหรือหวงไฟล์ภาพที่ถ่ายมาไม่อย่างนั้นก็จะทำให้กินเวลาที่กำหนดไว้และเรื่องก็จะไม่เดินไปข้างหน้า ยกตัวอย่างเช่น การตัดในช่วงการชมนิทรรศการภาพถ่ายเสียงและการสลับกับการสัมภาษณ์ หากตัดเพียงแค่วางเรียงกันไปเรื่อยๆ ก็จะไม่เกิดพลังในการเล่าเรื่องขึ้นมา ในการตัดการสัมภาษณ์มีการใช้ช่วงที่ของผู้ชมสลับไปมาเหมือนเป็นการตอบคำถามของกันและกัน เป็นต้น

-การลำดับภาพ (ตัดหยาบ)

Sequence A



ภาพที่ 21 การลำดับภาพ (ตัดหยาบ) sequence A

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเรียงลำดับการเปิดเรื่องที่เร็วเกินไป ไม่มีลำดับขั้นตอน ไม่ได้เปิดด้วยภาพกว้างก่อน การลำดับภาพที่ดีควรเรียงจากภาพกว้างที่สุด มาแคบที่สุด เพื่อเป็นการเปิดและปิด สิ่งที่เราต้องการนำเสนอ ในการตัดหายายังไม่มีความประณีต ขาดกิจกรรมของคุณนภดล (พีฉุน) ที่เป็นกิจกรรมสอนคนตาบอดถ่ายภาพ เป็นการตัดที่รวดเร็วกเกินไป คนดูยังดูไปเข้าใจก็เปลี่ยน Sequence ไปก่อน

Sequence B



ภาพที่ 22 การลำดับภาพ (ตัดหาย) sequence B

การเปิดตัวคนต้นเรื่องในการถ่ายภาพไม่มีลำดับขั้นตอนการพาไปถ่ายภาพที่สวนสาธารณะ และกลับมาในบ้านอีกครั้ง ในการตัดหายยังไม่มีตัวตนของคนต้นเรื่อง ไม่ทราบความเป็นมา เป็นไป เป็นการบอกคนดูตรงๆว่าคนต้นเรื่องตาบอดและถ่ายรูป โดยไม่มีการปูพื้นหลังของคนต้นเรื่องก่อนว่าเป็นใครมาจากไหนทำไมถึงตาบอด การลำดับภาพในช่วงที่สองนี้ ได้ขาด ภาพผลงานการวาดภาพก่อนที่คุณ โมจะตาบอด ภาพinsertภายในบ้านหรือภาพช่วงก่อนชีวิตตาบอดของคุณ โม

Sequence C



ภาพที่ 23 การลำดับภาพ (ตัดหาย) sequence C

เป็นการลำดับภาพที่บอกถึงการจัดนิทรรศการภาพถ่ายเสียงให้กับคนต้นเรื่อง และให้บุคคลทั่วไปได้เข้าชมและร่วมแลกเปลี่ยนความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อภาพถ่ายเสียงนี้ ยังคงลำดับภาพเร็วเกินไป แต่ในช่วงคำสัมภาษณ์มีการลำดับให้เป็นเหมือนการโต้ตอบระหว่างกันของผู้เข้าชมงานเอง ทำให้ผู้ชมเกิดทัศนคติใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-การลำดับภาพ (ตัดFine cut)

Sequence A



ภาพที่ 24 การลำดับภาพ (ตัดfine cut) sequence A

การเปิดเรื่องมีลำดับมากขึ้น จากภาพกว้างเป็นภาพแคบ ค่อยๆบอกเล่าเรื่องราว ในการเปิดเรื่องก็มีการบอกถึงสถานที่ก่อนว่าอยู่ที่กรุงเทพมหานครและค่อยๆบอกเล่าเรื่องราวทีละลำดับขึ้น มีการแก้ไขจากการตัดหายบคือเพิ่มภาพในส่วนของกรInsertและลำดับจากภาพกว้างไปภาพแคบ มีกิจกรรมของโรงเรียนสอนคนตาบอด จนเข้าถึงกิจกรรมของอาสาที่เป็นกิจกรรมสอนคนตาบอด ถ่ายภาพ มีจังหวะและเป็นลำดับขึ้นมากขึ้น

Sequence B

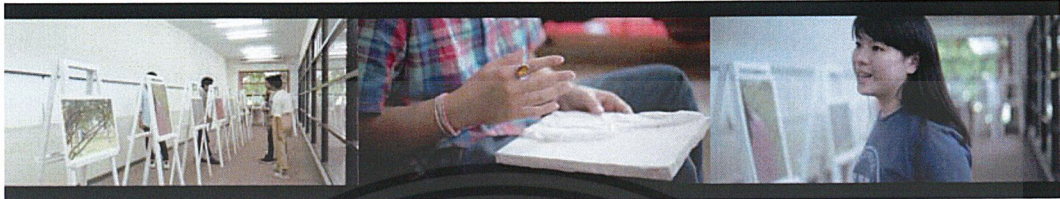


ภาพที่ 25 การลำดับภาพ (ตัดfine cut) sequence B

การแก้ไข เพิ่มในส่วนของชีวิตคนต้นเรื่องให้มีกิจกรรมภายในบ้าน ภาพผลงานที่คุณโมเคยทำก่อนตาอด เปิดด้วยการแนะนำตัวของคุณโม เป็นการแนะนำตัวผู้ชมได้รู้จักคุณโม ก่อนที่จะออกจากบ้านคนต้นเรื่องสู่สวนสาธารณะ ไปถ่ายภาพ เก็บภาพกลับมาดำเนินให้เห็นถึงชีวิต ผลงานที่ชื่นชอบ เหตุผลที่ถ่ายภาพ เหตุผลที่ตาบอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Sequence C



ภาพที่ 26 การลำดับภาพ (ตัด fine cut) sequence C

การลำดับภาพในช่วงสุดท้ายแก้ไขเพียงเพิ่มวิธีการสร้างภาพนูนต่ำ และตัดเสียงสัมผัสที่ ไม่เกี่ยวข้องออกเพียงเล็กน้อย การลำดับภาพได้มีการแก้ไขเรื่องของจังหวะให้กระชับ แต่ดำเนิน เรื่องอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่เร็วเกินไป และไม่อืดเกินไป เพื่อให้เห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนจึง เปลี่ยนเป็นสิ่งที่ต่อไปที่กำลังจะเกิด ทำให้เกิดความกระชับเข้าใจง่าย

4. การใช้เสียงและปรับสี ในเบื้องต้นเรื่องเสียงภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้มีการใช้เสียง สัมผัสเป็นหลัก และมีการใช้ดนตรีประกอบเล็กน้อย เพื่อช่วยในเรื่องของอารมณ์ให้เป็นไปตาม ทิศทางที่ผู้กำกับกำหนด มีความกลมกลืนในเรื่องของอารมณ์มากขึ้น ในบางช่วงมีการปล่อยอารมณ์ คนดูโดยไม่มีเสียงใดๆมีขึ้น ให้คนดูได้เกิดอารมณ์และความรู้สึกเองตามภาพที่เล่าในส่วนเรื่องการ ปรับแต่งสีไม่ได้เน้นความสวยงามอย่างหวือหวา เพราะใช้เพียงแค่ปรับให้แต่ละไฟล์ภาพมีค่าสีที่ เท่ากันหรือใกล้เคียง

-การปรับสี



ภาพที่ 27 การปรับสี(ซ้ายต้นฉบับ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับสีไม่ได้ปรับให้แตกต่างไปจากเดิมมากนักเพียงแต่ปรับแต่งให้เกิดความเป็นธรรมชาติมากขึ้น อย่างในภาพต้นฉบับ แสงและผิวของคนต้นเรื่องจะมีสีเขียวซึ่งเกิดจากแสงไฟฟลูออเรสเซนต์ทำให้ดูไม่เป็นธรรมชาติ นอกจากนี้สถานที่ถ่ายยังเป็นห้องที่มีมืดและทึบเกินไป จึงทำให้มีการแก้ปรับสีผิวให้อยู่ในระดับปกติ และเพิ่มแสงให้ดูสว่างและธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

-เสียง เสียงมีอยู่หลายประเภท ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ มีเสียงทั้งหมด 3 ประเภท นั่นคือ เสียงสนทนา เสียงบรรยากาศ และเสียงประกอบหรือSound effect ทั้งนี้ในการแก้ไขและปรับแต่งเสียง เกิดขึ้นท้ายสุด ในภาพและการลำดับภาพนี้ ไม่มีการขยับหรือเปลี่ยนแปลงแล้ว จึงสามารถนำไปปรับแต่งเสียงได้ โดยมีการลดเสียงรบกวนออกในเสียงบทสนทนา ในบางครั้งอาจเลือกอุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับสถานที่ทำให้เสียงที่ออกมามีเสียงรบกวนเยอะเกินไป ก็ต้องนำมาปรับแต่งและแก้ไข อย่างเสียงประกอบที่ใส่ลงไปเป็นแนวทางคือเพลงบรรเลง To See the Light ที่อัฟโหลดจากอินเตอร์เน็ต ซึ่งนำมาเป็นแนวทางให้กับเสียงประกอบของเรื่อง โดยมีนายเอกพล แหวนทองคำ เป็นผู้ออกแบบเสียงประกอบของภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ต่อ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

จากวัตถุประสงค์

1.สามารถศึกษาการผลิตและการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับผู้พิการทางสายตา

ข้าพเจ้าได้เรียนรู้กระบวนการผลิตภาพยนตร์สารคดี ตั้งแต่การค้นคว้าเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์จนเกิดประเด็น คิววีซีตั้งคำถาม และคิดบทภาพยนตร์สารคดีจนสามารถที่จะผลิตภาพยนตร์สารคดีได้ในเบื้องต้น การผลิตภาพยนตร์สารคดีข้าพเจ้ามีความคิดเห็นว่าไม่ว่าใครก็สามารถสร้างสารคดีได้ แต่สร้างอย่างไรให้สารคดีเกิดคุณค่าส่งต่อประโยชน์แก่สังคมและผู้อื่นได้ การศึกษาการผลิตภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ ได้สร้างเสริมประสบการณ์ เริ่มจากกระบวนการคิด ฝึกทักษะการวิเคราะห์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การติดต่อประสานงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้สิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าเห็นว่าสำคัญต่อการสร้างสารคดี คือ วุฒิภาวะ ของผู้สร้างเพราะ มีผลต่อความคิด การทำงาน ความน่าเชื่อถือ ทักษะการถามคำถาม และประสบการณ์อีกหลายอย่าง ทั้งนี้ ข้าพเจ้าเชื่อว่าการทำสารคดีเรื่องนี้ ทำให้ข้าพเจ้าไม่อยากหยุดที่จะเรียนรู้และฝึกฝนทักษะที่กล่าวมานำมาพัฒนาต่อไป

2.สามารถให้ภาพยนตร์สารคดีถ่ายทอดทัศนคติและมุมมองต่อผู้ชม

ข้าพเจ้าสามารถถ่ายทอดภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ออกมาได้เพียงแค่ส่วนหนึ่งของประเด็นที่ข้าพเจ้าต้องการที่จะนำเสนอ นั่นคือ การเปลี่ยนทัศนคติต่อผู้พิการทางสายตา และมุมมองของการใช้ชีวิตที่สามารถทำในสิ่งที่เป็นไปได้ ให้เป็นไปได้ขึ้นมา โดยใช้ผู้พิการทางสายตากับการถ่ายภาพเป็นสัญลักษณ์ให้ผู้ชมสามารถคิดและตั้งคำถามต่อได้ แต่ในสารคดีไม่สามารถส่งข้อความเหล่านี้ไปถึงคนดูได้ บอกแต่เพียงเป็นสารคดีที่มีผู้พิการทางสายตาตามถ่ายภาพ ซึ่งผู้พิการสามารถถ่ายได้ ก็เพียงแค่นั้น ไม่สามารถสร้างคำถามให้เกิดในจิตใจของผู้ชมได้ อย่างที่คาดหวังไว้

ข้อเสนอแนะ

1. บทภาพยนตร์สารคดี

พื้นฐานของสารคดีคือการเปิดเผยข้อเท็จจริง ซึ่งไม่สามารถที่จะกำหนดรายละเอียดของเรื่องราวล่วงหน้าได้ การเขียนบทสารคดีจึงเป็นเหมือนการเขียนร่างคร่าวๆ ไม่ตายตัว แต่ต้องมีประเด็นที่ต้องการจะนำเสนอไว้เป็นหลัก การเขียนบทภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ เป็นความคิดและการตีความของข้าพเจ้าเองเป็นส่วนใหญ่ แต่เนื่องด้วยไม่มีความรู้เรื่องการเขียนบทสารคดี จึงเขียนตามความเข้าใจของตัวเอง ทำให้บทของสารคดีเรื่องนี้ออกมาในรูปแบบที่ไม่สมบูรณ์ เกิดข้อผิดพลาด ทั้งนี้การเขียนบทสารคดีมีความสำคัญและจำเป็นมากเพราะเป็นการกำหนดแนวทางและรูปแบบของสารคดี จุดเริ่มต้นที่ดีจึงต้องศึกษาข้อมูลให้ละเอียดก่อนที่จะเริ่มลงมือเขียนบท การสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องของสารคดี เพื่อให้รู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้ รวมถึงศึกษาการเขียนบทสารคดีอย่างวิธี เพราะการเขียนบทสารคดีแต่ละอย่างก็มีรูปแบบการเขียนที่แตกต่างกันออกไป สิ่งสำคัญก็คือการศึกษา เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุด

ในการถ่ายทำสารคดีเรื่องนี้บทยามีความสำคัญมาก ไม่ใช่แค่ให้การทำงานง่ายขึ้น แต่บทยังช่วยผลักดันให้การตั้งคำถามตรงประเด็น ไม่หลงทิศไปกับสิ่งที่ค้นพบได้ใหม่เรื่อยๆ แต่หากเกิดความผิดพลาดเช่นนี้ก็ยังสามารถที่จะแก้ไขได้ เพราะบทสารคดีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของการเก็บข้อมูลและถ่ายทำอยู่แล้ว การแก้ไขที่ดีจึงต้องยึดประเด็นที่ต้องการจะนำเสนอเอาไว้ให้ได้ไม่ควรไขว้เขว กับข้อมูลใหม่ที่เข้ามา ถึงแม้จะมีความน่าสนใจมากก็ตาม ต้องมีความชัดเจน รู้จักการเลือกข้อมูลที่จะมานำเสนอในส่วนที่คนทั่วไปมองข้าม คิดอย่างสร้างสรรค์ รู้จักจัดการกับความคิด อย่าคิดเองเออเอง ต้องสืบค้นข้อมูลอย่างหนัก มองภาพให้ชัด ตระหนักถึงสิ่งที่ต้องการนำเสนอที่เป็นความจริงและเป็นความจริงที่น่าสนใจ การคิดบทให้เป็นภาพก็เป็นอีกทางที่ช่วยให้เกิดความชัดเจนกับงานมากขึ้นได้

2. Preproduction

ในระหว่างการเตรียมตัวก่อนการถ่ายทำ จำเป็นมากที่จะต้องมีการค้นคว้าข้อมูลอยู่ตลอด ยังมีข้อมูลมาก จะทำให้คิดได้มากขึ้น เนื่องจากการหาข้อมูลจากการพบผู้คน และการสัมภาษณ์ จึงต้องมีการคัดกรองและหาข้อเท็จจริงจากข้อมูลนั้น เพราะบางครั้งข้อมูลที่ได้ อาจเป็นข้อมูลเชิงความคิดเป็นส่วนใหญ่ ข้อมูลทางความคิดบางครั้งก็สามารถนำมาใช้ได้ แต่ต้องผ่านคัดกรองก่อนก่อนการถ่ายทำ การเตรียมตัวเรื่องข้อมูลเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

3. Production

ในการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้จะควบคู่ไปกับการสืบค้นข้อมูล และหาคนต้นเรื่องไปด้วย การถ่ายทำจึงมีปัญหาในเรื่องของเวลาที่ไม่มีสัมพันธ์กันกับช่างภาพ ทีมงาน รวมถึงตัวคนต้นเรื่องด้วย ปัญหาส่วนใหญ่จึงเป็นในเรื่องของการจัดการกับเวลาให้สัมพันธ์กันอย่างพอดี

4. Post-Production

การตัดต่อมีการปรับแก้หลายครั้งเนื่องด้วยตัวข้าพเจ้าเองไม่มีความชำนาญในเรื่องเทคนิคการตัดต่อจึงทำให้ไม่มีความรู้มากนัก รวมถึงจังหวะในการตัด และการเลือกใช้ไฟล์ก็ยังไม่เชี่ยวชาญมากเพียงพอ แต่การเอาชนะอุปสรรคในเรื่องการลำดับภาพจึงไม่ใช่เรื่องยาก เมื่ออาศัยความพยายามและความช่วยเหลือจากหลายๆฝ่าย การลำดับภาพในส่วนของสารคดีเรื่องนี้มีความยากและง่ายในคราวเดียวกัน ด้วยการเรียงเรื่องที่เรียบง่าย ค่อยๆบอกข้อมูลให้ผู้ชมได้ซึมซับทีละเล็กทีละน้อย แต่ต้องมีการเลือกจังหวะในการวางไฟล์ภาพและเสียงให้ลงตัว เพื่อที่จะได้ส่งอารมณ์คนดูให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้

บรรณานุกรม

- อาจารย์บรรจง โกศลวัฒน์ ,“ภาพยนตร์สารคดี” ,คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- กฤษกร วงศ์กรวุฒิ , “เขียนคน เขียนสารคดีแบบ ค.คน” ,ค.คน , 1(2551) : 11-14.
- อาจารย์เดือนฤดี รักใหม่ . คู่มือศิลปะนิพนธ์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบัง, 2551.
- นายภานุ แสงชูโต. “ทัศนคติ”.ปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาภาพยนตร์และวีดิโอ คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2551
ผู้จัดการ 360 องศา. นิยามใหม่ของหนังสารคดี [ออนไลน์]. สืบค้น 7 ธันวาคม 2557. เข้าถึงได้จาก
<http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=6503>.
- sickknight. ภาพยนตร์สารคดี [ออนไลน์]. สืบค้น 7 ธันวาคม 2557 . เข้าถึงได้จาก
<http://sickknight.exteen.com/20080603/entry-2>
- Doc Fest คณะนิเทศฯ จุฬาฯ . BLINDSIGHT: ภาพมองไม่เห็นด้วยตา หากเห็นด้วยใจ . สืบค้น 8
ธันวาคม 2557. เข้าถึงได้จาก <http://docfest.exteen.com/20100810/blindsight>
- Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ : 14-07-2013 : <http://www.hfocus.org/content/2013/07/3958>
- “การเขียนบทภาพยนตร์สารคดี ” , การผลิตภาพยนตร์ชั้นสูง สาขาวิชานิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 4(2542) : 140-14/

